

ИВАН ОВЧАРОВ

ЕВОЛЮЦИЯ НА ПРЕДСТАВАТА ЗА ЗАТОЧЕНИЦИ

И някога за път обратен
едва ли ще удари час...
„Заточеници“ – Пейо Яворов

С проблясъка на кръв от вена
и взрени в нашите вини –
„от заник-слънце озарени,
алеят морски ширини“.
Уж „корабът се носи леко“
с надежди в „тихи ветрове“,
но все проблясъкът във екот
пронизва ни като рефрен...
Таз българска съдба...

Безсрочно
от пантивека ни държи:
в Подрумкале преди

заточеник,

а днес – изгнаник във Париж
и другаде...

И си свободен
да славиш свободата с плам –
във плен на его или мода –
но все по-сам...

И все по-сам....

Животът здраво ни закука –
и майките редят обет:

на дъщерите – за наслука,
на синовете – за късмет!...

Но прави са!
И не тъгувам.

Тъгата вече е вина
към смисъла недобленуван,
сменен с по-днешни имена:

да оцелееш, да те има
на пук история и грим,
срещу съдба или родина,
с народ – все повече незрим...

И прави са!

Какво ги бърка –
от символи и знамена
останала е само мъката
на чужд и в своята страна.

Пристанала била Гергана! –
голямо чудо! –
за сарай...

По ме боли онази рана,
с която краят не е Край,
а „през сълзите накупели“
обръщаш все „за сетен път

назад“, към „скъпите

предели“,

до дето стигнеш до Отвъд...

И все по-страшно и красиво
се смесват нужда и вина –
по принцип да останем живи,
дори със истина една.

Че сме следа на кръв от вена
във смисъла непроменим...

„От заник-слънце озарени,
алеят морски ширини“.

Д-р ГЕОРГИ СТАМАТОВ

ДИАБОЛИЧНИ ИЗНЕНАДИ

Често може да се чуе някой
учител по български език и лите-
ратура как, надвесен над купа те-
традки, възкликва: „Ей, тия деца,
объркаха ми всичките представи
за българска граматика!“. Сега на
дневен ред обаче ще излязат из-
ненадите за българската лите-
ратура.

Съдейки по много непосред-
ствени контакти със зрелостни-
ци и по още повече прочетено
по тийнейджърски форуми, Ата-
нас Далчев, за когото учениците
писаха съчинение на матурата,
бил ... диабололист. На такава из-
ненадваща категоризация ще се
натъкнат проверяващите. При
това става въпрос за писанията
на амбициозни и интелигентни
ученици. Такива като едно много
будно момиче, което ми разказа
какво точно е писало в интерпре-
тацията си на „Книгите“, и меж-
ду другото – това за диаволизма
на Далчев. Така пишло в много
разработки за поета, а ученици-
те по стар навик продължават да
ги четат, очевидно не разбирайки
тоя тънък момент – лайтмотив в
уста на много сменили се мини-
стри – как може едновременно да
се демонстрира самостоятелност
на мисълта и изискваните знания
за твореца, стила и епохата.

Много обичаме да лепим
етикети и да подреждаме по ла-
виците. Този бил реалист, она,

модернист, трети – символист ...
Сега излиза, че Далчев трябва да
го сложим на етажерката с диа-
болистите. Нелепото обаче е, че
Атанас Далчев не е диабололист. От
чия ли умна глава се е пръкнала
тази мисъл?

Българският диаволизъм
представлява нещо като кратка и
без значими последствия реплика
на западноевропейския диаволи-
зъм. През двадесетте години на
двадесети век някои млади бъл-
гарски автори сътворяват, често
с чисто експериментална цел,
мрачна, мистично-зловеща, „ди-
аболитична“ проза. Става въпрос
основно за Владимир Полянов,
Светослав Минков, отчасти Ча-
вдар Мутафов и някои други. Ви-
дно е, че става въпрос за съвсем
периферно литературно явление.
Младите литератори дори поня-
кога изцяло заимстват сюжети-
те и образите на западноевро-
пейските диабололисти. Защо ли?
Един Господ знае какво точно са
се опитали да постигнат по този
начин, но факт е, че всеки от тях
много бързо надживява тази ми-
молетна литературна мода и ако
остава с нещо в нашата лите-
ратура, то е със самотитните си и
зрели творби.

При това положение да се
изкарва Атанас Далчев, творец с

На стр. 7

АНТОНИЯ ВЕЛКОВА-ГАЙДАРЖИЕВА

ИДЕИТЕ НА КРИТИКА

През 2011 г. честваме 120-го-
дишнината от рождението на
Иван Мешков. Във връзка с го-
дишнината Великотърновското
издателство „Веста“ пуска на па-
зара книгата с критически есета
и статии на Ив. Мешков „Към
реалистична критика“, чието пър-
во издание е от 1936 г. Автори на
предговора и послеслова са препода-
вателите от катедра „Българска
литература“ на ВТУ „Св. св. Кирил
и Методий“ Антония Велкова-Гай-
даржиева и Димитър Михайлов.

На 10 юни 2011 г. в гр. Златари-
ца се проведеха традиционните ли-
тературни празници и връчването
на Деветата национална награда
за литературна критика „Иван
Радославов и Иван Мешков“. Жури
в състав акад. Иван Радев, проф.
Симеон Янев, проф. Огнян Сапарев
тази година присъди наградата на
проф. Милена Кирова.

В родния град на критиците
– Златарица, разположена югоиз-
точно от старата българска сто-

лица, в гънките на Предбалкана
през 1992 г. по идея на акад. Иван
Радев и катедра „Българска лите-
ратура“ при ВТУ „Св. св. Кирил
и Методий“ със съдействието на об-
ществеността и управата на гра-
да се учредява национална награда
за литературна критика на името
на Иван Радославов и Иван Меше-
ков. Проведената през ноември
1992 г. научна сесия и излезлият
през 1993 г. сборник с изследвания
и материали „Иван Мешков. Кри-
тикът-артист“ поставя начало-
то на ритуалния сценарий, свързан
с истинското завръщане на двама-
та изследователи в актива на но-
вата българска литература.

През последните две десети-
летия наградата за литературна
критика на името на Иван Ра-
дославов и Иван Мешков се пре-
върна в културна институция.
Получаването ѝ е не само въпрос на
професионално признание, но и на
духовен престиж.

Досегаашни нейни носители са –

Художник Явор Витанов - Несебър

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ-КИЛ“

КАЛИНА КОВАЧЕВА

Казват: Много е далече.
Казвам: Дишаме един и същи въздух.
Казват: Той те е забравил.
Казвам: Думите му пазят своя смисъл.
Казват: Може би целува друга?
Казвам: Искать устните ми да си спомни.
Казват: Все стоиш сама. И мислиш.
Казвам: Искать устните му да си спомня.
Казват: Стиховете ти са вече тъжни.
Казвам: Сянката на щастие е тъгата.
Казват: Ти самата станала си сянка.
Казвам: Тялото ще литне след душата ми.
Казват: А Животът вече не е дълъг.
Казвам: Но нали поне Смъртта е вечна.
Казват: Смешна си. Любов такава няма.
Казвам: Бедни сте... Но във вратата хлопа.
Казват: Сигурно е вятърът – отново.
Нямам думи, за да отговоря.

ст. н. с. Сабина Беляева (посмърт-
но), проф. Никола Георгиев, проф.
Светлозар Изгов, проф. Иван Радев,
проф. Радосвет Коларов, проф. Ми-
хаил Неделчев, проф. Симеон Янев,
проф. Чавдар Добрев.

Целият професионален път
на Иван Мешков – от първите
му стъпки на млад критик с марк-
сически убеждения – е безлязан от
драмата на неприемането. В средите,
прокламиращи единствено про-
летарско-революционния патос в
литературата, Мешков е етикиран
като високомерен буржоазен ес-
тет, като индивидуалист и форма-
лист, незачитащ фундаменталните
принципи на социално-класовия
мироглед. Там го недолюбват зара-
ди високия естетически критерий;
заради това, че поставя на пиедес-
тал не автори като Георги Кирков
и Димитър Полянов, а истински
стойностните национални творци.
От друга страна, в златорожката
общност Мешков е приетан по-
дозрително тъкмо заради левите
му убеждения и заради идеала му
на критик, а именно – постигане-
то на органически синтез между

естетико-художествения и социо-
логическия метод в литературната
интерпретация.

В периода между двете све-
товни войни Иван Мешков е от
най-ярките представители на на-
ционалната литературнокрити-
ческа мисъл, притежаващ впечат-
ляваща интерпретаторска дарба.
Нещо присъщо за литератора е да
конструира критически „форму-
ли“, превръщащи се в последствие
в тълкувателен шифър за цялост-
ното наследство на изследвания ав-
тор. Те са едновременно назовава-
щи и интерпретиращи, описващи
и коментиращи художествените
явления. В тях наистина се оглежда
индивидуалността, аурата, уникал-
ното духовно присъствие на съот-
ветния творец в националната ни
култура. Литературната критика
на Иван Мешков в дълбинните си
пластове представлява нравстве-
но-философска, културногерои-
ческа, религиозно-метафизическа
проза.

Ив. Мешков се налага в бъл-
гарската художествено-критическа
проза преди всичко като майстор

На стр. 9

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

СДРУЖЕНИЕ НА ПИСАТЕЛИТЕ
ВЪВ ВАРНА

След като през май навлезе символично в двадесет и първата си година, Сдружението на писателите във Варна вече работи по творческата си програмата за месец юни.

Още в петъчната вечер на 3 юни в Дома на писателя на ул. "Крали Марко" №11 поетът Петър Стойков се представи в ново ампло с хумористичните си миниатюри, събрани в книгата „Лътки първак“, излязла тази година в „Библиотека „Стършел“. Творби от книгата прочете актьорът Пламен Георгиев.

Следващата петъчна вечер – на 10 юни, в Дома на писателя, бе отредена за поезията на Иван Овчаров.

На 17 юни в Дома на писателя бе представена от Марица Гърдева, заместник-председател на сдружението, книгата на Йордан Гайдаров – „Ликвидатор от отвъдното“.

А в съботния ден, на 25 юни, ще „потеглят“ първите два спектакъла на Пътуващия театър на поезията за тази година. Първият ще започне в 11:30ч. в градинката в центъра на Варна (зад часовника), при входа на книжарница „Театъра“. Водещ ще бъде както винаги актьорът Пламен Георгиев, с участието на творци от сдруженията на писателите във Варна и Добрич. Същия ден следобед творците ще се срещнат с ръководители на община Вълчи дол, а при вечер от 17:30ч. в местното народно читалище ще започне вторият спектакъл на Пътуващия театър на поезията.

КИЛ

ЧУВАШ ЛИ ТЕАТЪРА?

Радио Варна - обществена медия, явна на мотото „Традицията е модерна“, възкреси във Варна радиотеатъра. В България този жанр прохода именно в морската столица. Първата радиопиеса в България е излъчена на 26.12.1938 г. от Радио Варна – заглавието е „Крилата помощ“, а автори са Матвей Вълев и Алеко Константинов. Новото, което днес Радио Варна добави в дългогодишната история на българския радиотеатър е, че постановките от новия проект ще се излъчват в радиоестера, но и за първи път ще са изиграни на живо пред публика.

Община Варна одобри проекта „Чуваш ли театъра?“ на Радио Варна и го включи в тазгодишната програма за финансиране на творческите проекти „Варна – територия на творчеството“. Проектът разглежда въвеждането и установяването на регионална културна традиция в жанра на т.нар. „литературен театър на маса“ в два отделни цикъла - „Съвременни автори“ и „Непознатите класици“. Основа на театралната форма са драматургично адаптирани литературни текстове и сценарии за камерни постановки. В цикъла „Съвременни автори“ са включени четирима утвърдени творци, свързани лично и професионално с Варна – Людмил Станев, Атанас Стойчев, Веселина Цанкова, Или-

ян Троянски. „Непознатите класици“ представя някои по-малко популярни произведения от Йордан Йовков, Алеко Константинов, Елин Пелин и Павел Спасов.

С препълнено Концертно студио, с много енергия, амбиция и настроение в началото на лятото Радио Варна стартира поредицата от 10 постановки от проекта. Първата адаптирана за радиотеатър съвременна пиеса, вече реализирана по проекта „Чуваш ли театъра?“, е „Плебеи и аристократи“ на писателя Атанас Стойчев, постановката за театър на маса и режисурата на Стоян Радев. В ролите на Барона, Баронесата, Чибя и Марш се превъплътиха актьорите от варненския драматичен театър Веселина Михалкова, Гургана Плетнџова, Пламен Димитров и Владислав Виолинов. „Плебеи и аристократи“ е пародийна творба, с отличен баланс на трагично и комично, силно експресивен и провокативен изказ, която кратко авторът, Атанас Стойчев, определя така: „Кучета, които разиграват човешки драми или хора, които разиграват кучешки драми. Да гледаме ли сериозно на нещата от живота или с лека ръка да ги подминаваме? Да ги подлагаме ли на обстоен анализ или да се подиграем с тях? Хайде да им напомним! Тези хора-кучета имат своите мечти, готови са на подлост, за да постигнат своите цели, обичат се и се подозират в изневери, коварни са, готови са да убият и после да си скъбят косите. Всичко това на симпатичен „кучешки“ език без джафкане, а с истински лай от радост и тъжно виене от болка...“ Ради-

описата прозвуча в ефира на Радио Варна от 23 часа на 18 юни т.г., а следващата постановка е в началото на месец юли. Поканата с вход свободен е за моноспектакъла „Приключенията на думите“ по текст

на Людмил Станев с участието на актьора Михаил Мутафов. Афиша на проекта можете да следите в официалната интернет страница на Радио Варна www.radiovarna.com.

ВАЛЕРИЯ ВАСИЛЕВА

МЕЖДУНАРОДЕН МУЗИКАЛЕН
ФЕСТИВАЛ ВАРНЕНСКО ЛЯТО
2011

85-годишнина на фестивала

Международният музикален фестивал „Варненско лято“ през 2011

год. отбелязва своята 85-годишнина.

Програмата на фестивала е изградена на принципа на висок професионализъм, атрактивното присъствие и преливане на поколенията. Нейно качество е и жанровото разнообразие. Обликът на фестивала е международен, български и варненски. Всеки концерт тежи на мястото си и е част от цялостния облик на фестивала – от цикъл, жанрова рамка, тематичен акцент.

Силен акцент в програмата на ММФ „Варненско лято“ са концертите на:

Национален радиооркестър Букурещ – Националният представителен оркестър на Румъния. Свирил с Гидон Кремер, Павароти, Пласидо Доминго под палката на Рождественски и Курт Мазур. Ще свирят за първи път във Варна след турнета във Франция, Италия, Германия, Швейцария, Русия, Китай и др.

Във Варна за първи път в България са:

- Руксандра Доносе – мецосопран от световна величина, която партнира на Анна Нетребко и Дмитрий Хворостовски.

- Румънското клавирно трио – водачът на триото, носител на втора награда от Конкурса Паганини през 1995 г. при неписъдена първа. Един ансамбъл с изключителен престиж по света, подкрепен от Националното радио на Румъния.

- Цигуларката София Яфе – лауреат на Кралица Елизабет, втора награда.

- Диригентът Владимир Валек – диригент на Чешкия радиооркестър – Прага, един от най-търсените диригенти в Европа днес.

- Квартет Кирого – Испания, квартет от класата на квартет Дебюси (участвал във фестивала миналата година). С този концерт се продължава цикълът „Именити Европейски квартети във Варненско лято“, сред които са Келер, Изай, Беневитц.

Разбира се има и познати и обичани от варненската публика имена Българите – Росен Миланов, Людмил Ангелов, Пламена Мангова, Георги Черкин, Симфоничния оркестър на Българското национално радио с Емил Табаков, Ансамбъл „Софийски солисти“.

ФОНДАЦИЯ „ЕЛИОН АРТС“
И USA DANCERS ПРЕДСТАВЯТ
БАЛЕТНАТА ТРУПА
„ЕКСЕЛСИОР“ ОТ ХЮСТЪН,
ТЕКСАС СЪС СПЕКТАКЪЛА
„ПРОБУЖДАНЕ“

Постановката на Соня Стейнс, изградена по „Откровение на Йоана“, впечатлява с оригиналния замисъл и красивата хореография на Лиса Полок. Лириката на класическите движения създава доминантата на спектакъла, докато със средствата

на модерния балет са изведени характеристиките на отделните нации. Всяка нация е уникална сама по себе си, но накрая всички обединяват усилията си, за да направят света, в който живеем, по-добър. В последната сцерна 19-те балетисти от „Екселсиор“, пресъздаващи обобщените образи на евреи, африканци, руснаци, американци, заедно пред Бог в Тронната Зала – така, както е описано в библиейското пророчество „Откровение на Йоана“.

Балет „Екселсиор“ започва професионалната си дейност през 2002 г. като част от неправителствената организация Sunshine Theater Company (STC). Директорът Лиса Полок и артистичният директор Соня Стейнс залагат високи балетни изисквания и специални стандарти за качество на продукцията, които трупата отстоява с всяка своя постановка.

Юнският гастрол на балет „Екселсиор“ в България, който обхваща градовете София, Търново, Варна и Стара Загора, е продължение на националното турне в САЩ, по време на което спектакълът „Пробуждане“ е представен в Ню Йорк, Атланта и Лос Анжелис. Балет „Екселсиор“ е гастролирал в Австралия, Русия, Полша, България (2007), Гърция и Китай.

ЕДНА НОЩ НА БРОДЕЙ -
МЮЗИКЪЛ

Варненска музикална академия и Държавна опера Варна представят мюзикъла „Една нощ на Бродуей“, в който 40 талантливи изпълнители от Централния Вашингтонски университет и Музикалната консерватория „Съндерман“ в Гетисбърг забавля-

ват българската аудитория с култови песни от различни бродуейски мюзикъли, сред които „Въртележката“, „Лак за коса“, „Клетниците“, „Малката русалка“ и др.

Студентите вече са изнасяли концерти във Виена, Братислава, Будапеща и Прага (2007), във Варна с българска премиера на „Сътворението“ от Хайдн (2009), в Братислава, Будапеща, Прага, Хайфа и отново във Варна с „Нощ на Бродуей“ (2010).

През юни и юли 2011 г. младите творци представят спектакли на „Вълшебната флейта“ от Моцарт на оперните сцени в Рим, Арецо, Перуджа, Флоренция и Варна.

ПОЧИНА РЕЖИСЬОРЪТ
ДИМИТЪР СТОЯНОВ

1938 - 2011

Роден във Варна, Димитър Стоянов изучава цигулка, следва 2 години стоктознание във ВИНС. Привлечен от света на изкуството, участва в масовите сцени на редица спектакли на Варненската опера. Завършва актьорско майсторство във ВИТИЗ в класа на професор Филип Филипов, специализира режисура в Москва и Ленинград, работи 4 години като актьор в Добричкия театър и 2 години като режисьор в театрите на Велико Търново и Пловдив. Приема поканата на своя професор да му стане асистент и след спечелен конкурс става преподавател във ВИТИЗ. Докато специализира в Съветския съюз, продължава режисьорските си ангажименти към театър „Сълза и смях“. От 1998 г. е на свободна практика, прави всяка година по няколко постановки в различни театри у нас и в чужбина и винаги с удоволствие се връща в родния град.

Постановката на Димитър Стоянов на „Страсти под брястовете“ от Юджийн О'Нийл и първата премиера през 2011 г. за Драматичен театър „Стоян Бъчваров“ в неговия 90-и творчески сезон, бе приета изключително радушно от публиката. В последните месеци Димитър Стоянов работеше с варненските драматични актьори над пиесата „Урбулешка трагедия“ от Душан Ковачевич, чиято премиера бе предвидена за есента на 2011 г.

ПОКЛОН ПРЕД СВЕТЛАТА МУ ПАМЕТ!

ВИОЛЕТА ТОНЧЕВА

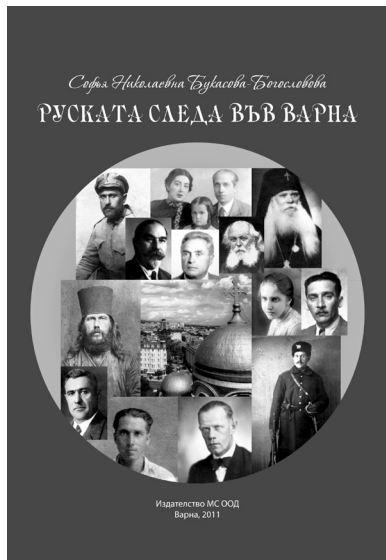
Д-р ВАНЯ КОЛЕВА

РУСКАТА СЛЕДА ВЪВ ВАРНА

Книгата на г-жа Софья Николаевна Букасова-Богослорова „Руската следа във Варна“, с първо издание от 2009 г., през 2011 г. излезе в разширен вариант (преди и сега – на издателство „МС ООД“ – Варна), този път на български и руски език.

Допълненият вариант продължава установената по-рано посока на размисъл и стилистика. Книгата е двупланова. С ярък историзиращ пласт, проследяващ спецификата на връзките и взаимоотношенията между българи и руси, свързани чрез съдбата на град Варна. Но и с вълнуващо-затрогваща линия на мемоарното, обгледаната от привързаност и обич към лицата, за които се разказва. Със смирена болка по хора близки и скъпи, но напуснали този свят – отдавна или не толкова, както и с радост за всички, които са „тук“ и се радват на внуци и правнуци. С тъга по отминалото време на мир и душевен покой – с чистотата и простите радости на детството. С Вяра и Надежда, които само упованието в Господ дарява. Документално-историческото се среща и прелива със субективността на емоцията от преживяното. Фактологичното – с меланхолично-бленуващото.

„Руската следа във Варна“ обръща поглед значително назад – до 1716 г., когато Османската империя води война с Австрия, но я губи. Тази война е началото, откъдето тръгва г-жа Софья Николаевна Букасова-Богослорова, за да проследи хода на историческото, но и на субективно-човешкото време. Постъпателно

обглеждайки историческия процес, авторката минава през онзи „поврат в историята“, след който (1917 г.) на територията на Руската империя се установява нов държавен ред. Събитията и последиците от този „поврат“ са причина над два милиона руси да поемат мъчително-драматичния „път на емиграцията“. Мнозина се насочват към България, като само през пристанище Варна преминават над 30 000 руски бежанци. Представяйки индивидуалната съдба на много семейства, свързали съдбата си с България, в частност – и с Варна, авторката разкрива вътрешното раздвоение и психологическия драматизъм, който те изживяват. Тя отразява традициите, които белоемигрантите и потомците им създават и оставят след себе си в сферите на духовността, културата и образованието, в медицината, индустрията, строителството, земеделието, търговията...

ЛЮДМИЛА СТОЯНОВА

БЪЛГАРСКАТА КАУЗА - ВЪРХОВНА ЦЕННОСТНА МЯРКА

За романа „Вечният българин“ на Александър Чакъров, ИК Славена, 2010

Романът „Вечният българин“ е написан изключително живо и артистично, с висок полет на въображението и същевременно с респектиращо задълбочени сондажи върху социалната тъкан на настоящето и острите му морални дефицити. Разчетен е върху два различни стилови регистъра. Единият – социално реалистичен и задъхано критичен, релефно очертаващ картината на действителността. Другият – залагащ на условността, на широко общаващите фантастични метафори, близък до магическия реализъм от латиноамериканската романова традиция, но разбира се много български с виртуозните надграждания над фолклорни и легендарно-митологични мотиви. Оригинално атрактивирани, в новото си романово битие те са активно осъвременени.

Сюжетът е организиран около символична среща на различни български времена: романтико-патриотичното минало и уродливо-егоистичното

настояще. Вълнуващо разказани човешки истории, изпълнени в класическия повествователен маниер, се редуват със заредени с напрежение епизоди, изградени по законите на драматургията. Сюжетната цялост се удържа от автобиографичната нишка. А и от всепроникващото присъствие на тримата централни персонажи: интелектуално-рефлексивен писател, възприемащ литературата като мисия и съдба; депутат-общественик и меценат, чиято неимитирана гражданска чувствителност е подчертана като изключение от злокачественото парламентарно правило, и най-сетне самият „вечен“ българин със знаково име дядо Тангрил. В романовото пространство този фикционален образ олицетворява върховната мярка на националната кауза, изложена на перманентна ерозия. Епичните мерки на виталния старец, пришълец от едно достойно минало с неговите високи родови ценности контрастират с ниските хоризонти и комплексите на съвременника. Опитът за духовно оплождане на сегашността с високосното време на родолюбивите предци се оказ-

ва обречен на неуспех. Изгубени в политическото и нравственото безредие на последните няколко десетилетия, новите българи боледуват от национален nihilизъм, невъзможен при Тангрил. Мнозина от тях сами, доброволно, в „еуфорията“ на някаква злорада отмъстителност прерязват родовия си корен. Надеждата за изход от драматичната етнопсихологическа криза романистът възлага на бъдещето, на едно друго българско поколение, което може би ще успее да извърви обратния път към изконните български и общочовешки ценности.

Българското в романа е видно не само за себе си, а и във връзките му с общобалканското. С онази колоритна, редена от хилядолетия етническа мозайка, от която то самото е неотделима част. Травматичната история на полуострова с вековните между-етнически противопоставяния, трагичните последици от тях, но и непрестанното пътуване към облагородяване и цивилизоване на отношенията със съседите – това е само една от многото, заредени с актуален подтекст, идейни линии в творбата. В плана

НИКОЛАЙ УВАЛИЕВ

ОБЩОБЪЛГАРСКИЯТ ПОРТАЛ - ГНЕЗДО НА ЗНАНИЕТО И ДУХА

Общобългарският портал е електронно списание, което се разпространява в 57 страни на четирите континента и има 57 кореспонденти във всяка от страните. Издаването се осъществява на доброволни начала от Николай Увалиев с моралното съдействие на Асоциацията на българите по света и Българската академия на науките и изкуствата (БАНИ).

Целта на Общобългарския портал е под девиза „Където и да си, българин бъди!“ да обединява многобройните български общности, стотиците хиляди наши емигранти и милионите хора с осъзната българска идентичност, живеещи в различни територии по пътя на нашите предци. Една справка сочи, че при последното преброяване на населението на Русия в автономните републики в южната част на федерацията и в Поволжието близо десет милиона души са се определили като българи.

Социалната мрежа, която осъществява разпространението на Общобългарския портал се нарича NING и обозначава „мир, взаимодействие и разбирателство.“ Тази интернет мрежа е китайско-американска и притежава най-високи технологически показатели и е широко разпространена в света. Централата е базирана в Сиатъл - САЩ. Ползването на мрежата от издателите е заплачено, но мрежата дава по-големи възможности за реализация на личността в интернет от Facebook по отношение на обем, визуални и аудио средства, дискретност и архивиране на записите.

Членуването в Общобългар-

ския портал е безплатно и е предимно с лична покана към творци и дейци, допринесли за развитието на българските духовни ценности, съхранили българската си идентичност и утвърдили българската кауза у нас и по света.

По инициатива на Общобългарския портал бе организиран ученически конкурс на тема „125 години от Съединението на България и днешното обединение на българите“, в който участваха ученици от България, Молдова, Украйна и Канада. Друга инициатива на портала през 2011 година са учредените две международни награди „Родолюбие“ и „Вярност към род и татковина“. Носителите - кметът на Варна Кирил Йорданов и доайенът на македонските журналисти Панде Евтимов - бяха утвърдени от Парламента на българите по света.

Общобългарският портал има 40 рубрики, които съдържат разнообразни публикации. В рубриката „Ние“ в средата на месец юни имаше 600 сайта - лични страници, които са собствена интелектуална територия на членовете на портала. В един сайт могат да бъдат поместени 100 блогове, да бъде съставена група от единомишленици, които да обсъждат свои теми, да поместват покани за лични и общи празници, да организират духовни и социални протести.

В Общобългарския портал всеки желаещ, според своите интереси и художествени умения, може да създаде свои сайт - страница. Повече от половината сайтове са подготвени от издателя Николай Увалиев. Но всеки сам поддържа сайта си, обогатява го на гротесково-игровата иносказателност Ал. Чакъров включва в многоцветното си романоно пано и друг любопитен етнопсихологически мотив – срещата на първичния и чувствен хомо булгарик с прагматичния и рационален човек от Запада. Фокусирал е погледа ни върху взаимното неразбиране, взаимното удивление, но и върху неочаквано припламналото взаимно привличане помежду им. Угнетяващият спомен за хладно пресметливата „българска“ политика на Великите сили отстъпва пред ведрата комичност на по-близкото опознаване в интегриращата етнокултурите Нова Европа.

Сред особените достойнства на „Вечният българин“ бих подчертала и поетичния пиетет на Ал. Чакъров към българската природа, впечатляващата художническа пластика и одаистична интонираност, с които е обрисувал българският пейзаж – природен, етнографски и, разбира се, душевен. В богатата концептуална партитура на романа специално се открояват авторските откровения върху психологията на писателския труд. Много стра-

и по право може да го завещае на наследниците си, които да продължат публикациите и запазят непокътнати архивните материали.

На своеобразните лавици на Общобългарския портал са публикувани голям брой стихове, разкази, художествени картини и снимки, музикални произведения, описания на битови и религиозни празници и обреди, видео филми на значими наши културно-исторически обекти. Така Общобългарският портал е едно виртуално българско гнездо на знанието и духа, което чрез интернет може да бъде посетено от всяка точка на света.

Със съдействието на Международната фондация за културно и историческо наследство и Творческия клуб „Атлантик“ - Варна Общобългарският портал осъществи три телемоста, които бяха организирани между творци от Детския общински комплекс - Варна и творци от българските училища в Чикаго - САЩ; между Сдружението на варненските писатели и Съюза на българските писатели в САЩ и по света и честване на пролетните празници в българските общности в Европа, където бе демонстриран уникалният пролетен тракийски ритуал от преди 8000 години.

По инициатива на Общобългарския портал бяха организирани ученически конкурси на тема „Заветът на нашите деди“ и „125 години от Съединението на България и днешното обединение на българите“, в който участваха ученици от България, Македония, Молдова, Украйна, Испания, Норвегия и Канада.

низи са посветени на „мъките на словото“ и Голготата на творчеството или на „смесването на кръвта с мастилото“ според експресивната метафора на самия Чакъров. Той храбро ни допуска в собствената си „светлая светих“ – в творческата си работилница. Разказва ни безпощадно откровено за всичко онова, което е пожертвувал или пренебрегнал, за да даде живот на своите книги. Вгледал се е и в прословутата нашеска резервираност към хората на интелектуалния труд, в граничещото с враждебност еснафско недоверие към всички онези, които не си изкарват прехраната „по правилата“.

Сугестивният автобиографичен елемент придава вълнуващо изповеден характер на романа. Текстът обаче не просто ни доверява съкровени за автора неща, но, и което е по-важно, той ни приобщава към един богат и вълнуващ мисловен живот, а това го прави още по-интригуващ и увлекателен, превръща го в роман-събитие в бедната откъм физиономични явления днешна българска белетристика.

От Възраждането и Освобождението насам, но особено след Първата световна война българският свят все повече се приближава до европейския и усвоява всичките му особености, достойнства и пороци – особено пороците.

„Всемогщият“ човек изведнъж с ужас осъзна, че е безсилен пред собствените си душевни трудности и изпитания. Душата му се оказа празна, но жадуваща близост с другия и терзаеща се, че другият не го забелязва, защото и той се е затворил в собствената си коруба, за да се брани от самотата. Този ужас в българския свят се засилва особено в края на 60-те, за да придобие огромни размери през втората половина на 70-те години на XX век. Тогава именно се разпадна колективистичното общество и се видя колко напразни са надеждите за един нов и справедлив свят, в който може да се живее свободно и хармонично. Обществото престава да бъде надеждна опора и сила, която е в състояние да помага на човека, да устройва живота му и да му дава справедливост. Отделният човек вече сам трябва да мисли и се бори за себе си. Да, именно да се бори, защото е поставен в такава ситуация, когато е въпрос за оцеляване. Това не е обикновено разочарование, а ужас от лъжата и безперспективността.

През втората половина на 70-те години стреснатият и изплашен почти до смърт човек, видял се сам и безпомощен, не намира сили, за да се бори. Той още вярва, че с добро може всичко да се постигне. Добрата дума за него е някакво спасение и предложение за взаимна любов. **Времето не е за борба, а за оплакване.** И за свикване с новото състояние. Но и на страх, тъй като се обезсмислят доскорошните ценности, а нови не се издигат. Губи се изобщо смисълът на живота, след като се е оказало, че правеното досега не е донесло плодове и трудът и усилията са се оказали напразни. Това е сложно състояние на обществото и личността, което не предвещава нищо добро.

Впрочем, в подобно състояние изпадна българският свят в края на XIX и началото на XX век, в самото навечерие на войните. То бе и като предчувствие за настъпващите злини и нещастия за народа и обществото. И те настъпиха с двете национални катастрофи. Българският свят винаги предчувства бедите, които идват срещу него и го застрашават опасно. Но реагира почти винаги пасивно, резигниращо, с отчаяние. Тогава отслабва волята за съпротива у отделната личност, а заедно с нея и на цялото общество. От там идва и усещането, че си сам, безполезен и безпомощен, негоден за живота и вцепенен от смъртта, която те дебне постоянно, за да сложи край на всичко и докаже несъстоятелността на личния ти живот.

Но аз не бих казал, че е настъпило романтично отчаяние и пълно безволие. По-скоро става дума за смирение и отпадане на агресивността, която бе присъща на човека и обществото през 40-те, 50-те и 60-те години на XX век. Тази агресивност бе по-скоро в начина на говорене и в категоричното изразяване на готовност за радикални промени и следване на политическа идея, чрез която ще се преобрази света. Сега идва времето на „вече ми е все едно какво ще се случи“. Настъпила е умора от неизпълнените и нереалистичните обещания. Тя се появява в края на всяка историческа епоха и в

зреещото начало на следващата, която радикално ще измени живота, ще помете всичко и напълно ще обърка здравия разум и установените традиции.

Страхът идва от усещането за тази промяна, която разрушава. Какво ще се случи и как ще се живее в новото време, се пита човекът от края на 70-те и 80-те години на XX век и няма никакъв отговор – нито утешителен, нито отчайващ. И това е страшното. Щом не знаеш какво ще се случи и как ще се случи, ти нямаш път към другите, макар да искаш да стигнеш до тях, за да бъдете заедно.

Новият „романтизъм“ от края на XX век е в някаква степен „колективистичен“, но се появява, когато колективистичното общество се разпада и се установява индивидуалистичното. Този романтизъм не е бягство от живота, не е търсене на убежище извън обществото и преживяване в изолация спрямо останалите, а точно обратното. Той е желание за близост с реалността, с конкретните хора, в истинското, а не въображаемото общество. Не личността се самоизолира от обществото, а обществото изолира личността от себе си, прогонва я и я обрича на страх и самота. В българския свят не се е срещало подобно явление. Странното е, че обществото се устройва само и без личността, а личността се нагажда сама и извън обществото. И въпреки това съществуват заедно и дори още не са започнали война помежду си. Между тях още проблясва някаква взаимна любов и надеждата, че отново ще се слеят още не е угаснала – макар да е твърде слаба и едва-едва мъждука и всеки миг ще угасне.

Борис Христов е поетът на това време. Тогава той навлиза в литературата, тогава се утвърждава и придобива небивала за тогавашните литературни нрави популярност и читателска любов. Успехът на първите две стихосбирки на поета „Вечерен тромпет“ (1977) и „Честен кръст“ (1982) показва, че българският свят вече осъзнава състоянието си и в стихотворенията на Борис Христов чува собствения си глас. Той знае, че говори чрез този глас и поради това му придава особено значение и стойност. За обществото това вече не е просто литература, а съзнание за себе си.

Българската литература от края на 70-те и 80-те години промени облика си и заговори с нов глас за новите проблеми, които обществото трябваше да решава. Главната ѝ тема стана разочарованието в онова, което бащите учат и убеждават синовете си. Тя все по-открито и категорично започна да изразява съмнение в тези уроци, като се основаваше на собствения си опит и личните си впечатления и сблъсъците си с действителността. Новите млади не се раздвояват драматично като своите предшественици и говорят и вършат каквото мислят и смятат за правилно. Но това не е бунт – в никакъв случай. Те просто

отмятат булото, изтриват грима и показват истинското лице на живота. Това е техният голям конфликт, защото горещо искат всичко, което са им говорили преди, да бъде вярно и красиво. И правят възможното то наистина да е такова. Но не са в състояние, пък и не желаят, да направят (именно да направят) невъзможното. Тъй като невъзможното е просто фалш и лъжа. Тяхната нравственост не им позволява да участват в тази лъжа. Но в какво да участват? Ето този въпрос се изправя пред тях и те разбират собствената си трагедия, че ориста им е да бъдат безучастни. Как да си безучастен, когато си млад и призван да работиш и създаваш, да изграждаш живота, да го променяш постоянно, като го правиш по-нравствен и чист?

В безучастието обаче се надига нетърпение и едва сдържан гняв.

ПАНКО АНЧЕВ

СТРАХЪТ И САМОТАТА В БЪЛГАРСКИЯ СВЯТ *

Борис Христов в контекста на своето време

Художник Явор Витанов - Дряновския манастир

Активната личност е възпирана от самата себе си за участие, но е отблъсквана и от обществото, което няма нужда от нея. Връщането към детството е изходът, който тя илюзорно намира. Там тя се оглежда и вижда колко пориви са се родили, които в зрелите си години трябва да материализира в дела. Детството ѝ е контрапунктът на разпадащото се общество. Но само със спомена не се живее.

Ето го героят на литературата от онова време. Герой умнен и симпатичен, но с подрязани криле и обезверен дух, който трябва с ума си да възприема онова, на което душата му се противи. Времето обаче тече и изборът трябва да бъде направен и решението взето. Това също поражда драма и душевни терзания, защото съзнанието за задължителния избор се обръква от убеждението, че този избор е невъзможен и дори ненужен.

Духовният подем, характеризираш 60-те години на XX век, сега е спаднал неимоверно; настъпило е време, което не обича мисълта и духовните вълнения. Но умните и мислещите хора не са се свършили. Точно те са героите на литературата от 70-те години. Тяхна е драмата на неродената мисъл и неизречената истина, на съкрушената воля за разумно деяние.

Борис Христов конкретизира двете основни състояния, в които принудено е вложен българинът от края на XX век: страх и самота.

Може да прозвучи не съвсем оригинално, но героят на Борис Христов е самотен и затова изпитва страх, а страхът сам по себе си прави този герой да е сам, безнадеждно сам. Този човек е в някаква степен неудачник, но е много фин и душевно изискан, потиснат, защото е с развито чувство за добро и справедливост. Той мисли смирено за себе си, не се натрапва и не занимава другите със себе си. Затова е и толкова тих и незабележим. Но ето социалният проблем, който поезията на Борис Христов подхваща и последователно разработва в цялото си поетическо и белетристично творчество – такъв човек не може да има достойно място в обществото и е обречен на самота и страх.

Деликатният човек е раним, не влиза в спорове и битки, не смее да се защитава, не упорства, за да налага себе си. Но той не е слаб, не е безволев. Неговата странност е странност единствено на фона на прагматичното и агресивно общество, съставено от егоцентрици. Сред тях той е бяла врана. Хората или не го забелязват, или го гледат с недоумение, когато случайно го забележат. Той във всички случаи разклаща установената система, обръква представите и поражда смут и поставя на изпитание дори целостта на обществото. Най-често обаче него не го забелязват, а и той не иска да го забелязват, а само да го оставят на мира, да не му пречат. Пък нека го смятат за странен и луд.

Отношението на обществото към подобни хора показва, че то е в стадия на индивидуализма и егоизма и че не изпитва потребност от тях. Нещо повече, дори ги отрича, защото със своята нравственост те ще го разколебаят и ще предизвикат съмнение и недоверие. Поради това ги „изолира“ от себе си, затваря ги в собствения им свят, изтласква ги от ползването на останалите, внушава им, че са ненужни или поне че мястото им е далеч от тях, обрича ги на самота. Ето го „човекът в ъгъла“, „самотният човек“. „Човекът в ъгъла“ е основната тема в поезията на Борис Христов, негов главен лирически герой, проблем на творчеството и живота. „Ъгълът“, в който този човек стои, е изобщо извън всичко. Там няма никого, освен него. Това е отделен свят, в който той е висшата нравствена ценност. Самият свят е нравствен и чист, красив и светъл, изпълнен не с драми, терзания и скука, не дори с отчаяние и усилие за счуване на оковите му, а с някакво тихо примирение и благодат. Дори с радост и задоволство, че именно тук е възможно да се запази доброто и красивото и те да не бъдат замърсявани от суетата на тълпата извън него.

Самотата на обществото от края на 70-те и 80-те години на XX век е различна от тази от епохата на модернизмите от началото на XX век, пък и по-късно. Сега тя е някак уравновесена, спокойна, смирена и „бездейна“, но е изпълнена с много благородство и почтеност, с красота

и светлина. Това е състоянието на новия **аутсайдер**, появил се в модерното общество след Втората световна война. От начало той се бори за себе си и за правото си да живее по своя воля и правила, но и да ги налага на другите като по-нравствени. Сега обаче той е изгубил тази амбиция, защото е осъзнал, че няма смисъл да се критикува обществото и да бъде убеждавано да стане различно. Сега самотният човек е намерил убежище, никой не го атакува, но и той не претендира за абсолютност и безпогрешност. Самотата сякаш му харесва и той я обича и изживява спокойно, защото в нея просто му е добре. Всъщност, Борис Христов за първи път по този начин разработва темата за самотата. Очевидно в българския свят се е извършила радикална трансформация и се е установило ново състояние, ново съзнание – съзнанието на спасяващия се в самотата от разпада на обществото. Появил се е нов „малък човек“, който трябва да се приспособява в новото общество.

Самотата поражда страх от нова самота. Новата самота е край на живота.

Целият този комплекс от проявление на новия тип човек се изразява в поезията на Борис Христов чрез отношението на лирически герой към самата поезия и изкуството. Изкуството се създава благодарение на творческите възможности на човека. Тези възможности се наричат дарба, а **дарба** означава **дар Божий**. Божият дар е свят и затова трябва да бъде заслужен и оправдан чрез свято служение, т.е. като в изкуството се влага нравственост, доброта, висок разум, за да се внушава на хората да бъдат добри и честни. Но като всичко останало и изкуството вече е изкористено, опошлено, смазано. То не е свято и не е продукт на Божия дар, а груб занаят, користна дейност, проявление на суета и гордост. Самотният човек потърси там утешение и закрила, но не го намери и сега смирено се отказва от увлечението и заблудата си. И от безчестието.

Борис Христов показва ново отношение към изкуството. Никой преди него не е заявявал толкова силно и остро нравствената същност на творческото служение и готовност за отказ от него, ако то не е морално и помага на лъжата да царува. По-добре е да останеш в тъмнината на самотата, но да не лъжеш и да не се гордееш. С безчестното изкуство се разрушава единството и се обрича човек на самота, страх и безнадеждност.

Няма надеждно убежище за самотния човек в разрушеното общество и той никъде не се чувства спокоен и уверен. Жената е една възможна утеха, ала и тя се оказва илюзорна, тъй като и самата жена е самотна и без никаква надежда. А двама самотници не правят единна общност извън самотата. Това е жестокостта на новото общество.

При тази самота и безнадеждност чудно ли е, че самата система съвсем скоро ще се разпадне доброволно, безропотно и дори с желание. В поезията на Борис Христов ние виждаме нейните последни исторически мигове, белязани с драматизъм и трагичност.

Но дали заедно със системата не се разпада и българският свят?

* Глава от подготвената за издаване книга „Българският свят“

ХРИСТИЯНА РАЧЕВА – 14 г.

ЕДИНСТВЕН

Можеш ли да скочиш в ямата дълбока без да те е страх?
Можеш ли да полетиш в небето, като волна птица криеща се от студа?
Може ли душата ти да плаче, и сърцето да кърви, но усмивката да не допускаш да се скрие
дори в най-дъждовните ти дни?
Можеш ли когато паднеш, да изтупаш ти прахта и отново пак да се издигнеш с гордо вдигната глава?
А не искаш ли да бъдеш рамо, на което друг да се опре и ръка, която да протягаш към кого ли не?
Можеш ли да знаеш колко можеш, докато не знаеш колко искаш?
Можеш ли да бъдеш себе си, и единствен на света?
Можеш ли това, значи си единствен на света!

КАРИНА БАЙЧЕВА – 11 г.

ИСТОРИЯТА НА ЕДНА КНИГА

Аз седях зад витрината на една книжарница. Бях нова книга и изглеждах красива, изящна, с твърди и лъскави корици.
Деца ми се радваха и с нежни пръстчета разгръщаха моите страници. Те често водеха своите родители, защото желяха да ме имат в дома си.
Един прекрасен, слънчев ден, малко русокосо момиченце тичешком прекоси улицата и с бързи, решителни крачки влезе в книжарницата. Само след миг се озовах в топлите му ръце. Почувствах се безкрайно щастлива.
Така попаднах в нейната къща. Момиченцето често чете-

ШКОЛА ЗА ТАЛАНТЛИВИ ДЕЦА „РОСА”

ше от моите интересни истории, вземаше ме дори в своето училище. Никога няма да забравя усмихнатите лица на децата и тяхното искрено възхищение.
Така мина много време... Веднъж на шкафчето до мен се появи друга книга. Тя също беше много хубава и пъстра. Но какво се случи?
Русокосото момиче вече не посягаше към мен... Забрави ме...!
Защо? Погледнах се и изтръпнах. Красивите ми корици бяха смачкани и нахъсани. Липсваха листи, а шарените илюстрации бяха избледнели. Накрая някой ме захвърли в един тесен и тъмен шкаф и настъпи безкрайна тишина. Молях се да ме намерят и да отворят отново страниците ми.
Но това не се случи. Прахът се трупаше по овехтелите ми корици и аз все повече забравях коя съм и каква съм била.
Един ден ярка светлина заслепи очите ми. Някой отвори вратите на шкафа!
Топли човешки ръце ме взеха... Затворих очи.
Изведнъж ужасен шум ме стресна. Намирах се в огромен, мръсен и грозен склад. Огромна машина поглъщаше купища книги като мен!
Помислих, че сънувам, но страхът вливаше студения си пръсти в сърцето ми. Нека не ме погубват! Деца тогава ме обичаха! Молях се тихо и безутешно, докато дойде и моят ред.
Машината отвори огромната си паст и аз се изгубих, потънах в бездна.
Но колко чудно? Нямахме никаква болка. Само топлите лъчи на слънцето милваха лицето ми и ме успокояваха. Отворих очи, огледах се... Аз седях зад витрината на една книжарница и бях красива книга, с лъскави и твърди корици.

ВАСИЛЕНА КАЛЧЕВА – 16 г.

ПАРЧЕТА ЖИВОТ

Вече не помня дали в стаята беше светло или тъмно. В същия този ден, това нямаше значение. Знам, че една единствена гола крушка пръскаше бледи лъчи по

лицата ни. Като в затворническа килия бих определила мястото. И не защото стените, също тай като душите бяха голи и болезнено издраскани с почерка на някой наранен. А защото беше пусто. Дори да стояхме там разперили ръце и утвърдително ръкомахащи, празнината в самите нас ни поглъщаше. Усещах приближавашото. Но не и тогава, а сега – твърде късно и твърде далеч. Бях призрак, без желано присъствие. Допряла рамо до желязната врата аз се взирах в решетките ѝ. Истински затвор. Този на душата ми. Странях поглед и извърещаша глава. Запазвах спокойствието си, или поне само отвън. До мен като на театър се играеше до болка позната сцена. Мъж, жена, а помежду им отекваха отдавна таените викове. Като ножове се забиваха думите. Игнорирах ги. Трепет, въздишка, и само след секунда отново извърнах глава. Точно за поредния сблъсък с изреченията. Напрежението се беше качило до такава степен, толкова болка, разочарование, гняв; нито следа от надежда и любов четях в тези очи. Няколко капчици сълзи и не само. Лицето издаваше повече. Устните, бузите, челото, брадичката, а спускайки се надолу виждах движенията, ръцете, краката... Писък, вик, накрая плач. Ръката се протегна, уви пръсти около чашата и я изстреля напред. Свистене на въздуха, удар и после тишина. Завинаги в съзнанието ми се запечата сблъсъкът на студената стена с потното стъкло. Бързи и безбройни, парчетата се стрелнаха яростно към черния под. Дори сълзите замряха, дори устните се спряха... Помня колко много болеше, усещам го и сега. Отново исках да извикам, да го накарам да спре, да се обърне.. но всичко е отдавна в миналото. Несигурна... невярваща... отчаяна... протегнах наивно ръка. Но само след секунди чух сблъсъка на решетките. Той успя да се измъкне и избяга от вечния затвор, а аз стоях до вратата и се взирах. Знаех продължението, но не смеех да помръдна. Мислех, че движейки се отново, ще отворя напълно незарасналата рана. А другото ми аз. Това от миналото. Приблужи

слабата си безпомощна осанка и се взря в тези кристални части от разбитата чаша. Очите и бяха сухи, но не и ръцете. Потни, мокри, а скоро и изпълнени с кръв. Стъклата бяха символи. Гледайки ги, мислех. Чашата е споменът, стената реалността, а парчетата, на които се разпадна миналото, бавно нараняват настоящето. Различни по форма, големина, обем. Във всяка едно като огледало виждах себе си и като в огледало се отразяваше същността ми. Моите малки парчета живот.
Грижовна майчина ръка, незабравими думи с разказ за съдбата. Дълга черна коса, спретната престилка и галещ шепот в тъмната мрачна нощ. Едно прекрасно детство с една прекрасна майка. Едни очи, които никога няма да забравя, една любов, която никога повече не срещнах. Парченце от вечността за моето съзнание и една значима частица от моя живот.
Малки, бавни и сладки целувки, ръце нежно галещи те, очи жадно гледащи те. Красива приказка с глупаво начало и неочакван край. Една любов с две сърца, а споделят ли те празнината във душите си, то това е начало на нещо дълго и значително. Но разбира се лъжите разбиват всичко, а предателствата петният чистотата. И това е баналната история на първата любов, а частица от моето невинно до тогава и вече напълно разбито сърце, попадна тук и се превърна в парче от живота ми.
После учение, работа, успехи, късмет, пари, щастие, приятелства. Резки скокове и болезнени падения. Чувства споделяни или дълбоко крити. Парчета живот.
Офисът, часовникът, телефонът и непознатият номер. Сега, мислейки... по-добре да не бях вдигала. Катастрофа без вина на баща ми, закъсняла линейка, неспособност за първа помощ. Кръв. Много и бавно изтичаща. И най-баналното, но най-болезнено, той е починал с думи за мен на уста... Дупка, трагедия, депресия, страдание, криза, задух... бездна... безкрайност. Болезнени парчета живот...
И не от любовна мъка, а от

отчаяние лежи това тяло там. Без бележка, без последни думи или ред... локва от кръв и после... писък. Пронизващ и грабващ душата ми. Принуда да се завърна към черния свят. Месеци в агония. Нужда от помощ. Лекари, хапчета, бинтове и бели легла. Думи, описания, епитети... но всъщност дори без капчица реалност... Бих казала болни парчета живот...
А после... Голяма бяла рокля, зала, хора с ведри лица. Арка, позната песен и милиони розови листа. Усмивка, дори и радост. Обет положен и вричане в любов. Парче от тортата сладко, като това парче от живота ми.
И сега виждам, най-прекрасното. Мъки, болки, напъни, една здрава ръка, стискаща моята. И само след секунди появилата се тишина разцепи силен детски плач. А онова усещане... незабравимото... изпълващото те с надежда. С чувства, които не могат да бъдат описани, но опиянен от красотата им, ти жадно опитваш да напоиш душата си. Първият плач на детето ти, първото свиване на корема от тревога за него, за чувствата му. Възпитанието, промените... парчета живот.
И още други, и още други... Сега стоя сама в стаята и безнадеждно клатя глава... и още други, и още други – ехти в главата ми, а в парчетата пред мен виждам океаното си лице... Две тъжни очи, две разделени устни, а по бузите... малки бръчки на умора и натежала старост. Парчетата са моите пътища. Тези, които сама съм си избрах, сама изживях, сама преодолях и въпреки немората, накрая болезнено заситих копнежа си. Парчетата са... малките островчета, на които за кратко или дълго време душата ми намери подслон. И сега, разбита от тропическите ветрове, аз отново попадам в океана, където ме блъскат високи вълни и се опитват да ме погубят в чернотата си. Парчетата са малки картонени пъзели. Насилствено разделени, безвъзвратно погубени, измокрени от сълзите и вече напълно унищожени, те още бродят и още търси съседна частица. И други и други... Стоя, гледам, кимам и знам: спомените са минало, надеждата илюзия, а в настоящето с мен са единствено останали тези парчета живот.

ТИМ – ОТБОРЪТ, КОЙТО ПРЕВЗЕ БЪЛГАРИЯ

ката старателно се грижи името ѝ да бъде употребявано като в гробищен парк - или за добро, или за нищо“.

Троянска пише книгата си с любов и преклонение към фактите. Разкрива историята на тази мощна българска фирма - днес конгломерат от холдинги, дружества и кооперации, вплетена в един град и хората му. Споделена е и личната история на авторката, чиято съдба през годините неведнъж се е преплитала по странен, понякога изненадващ начин, с пътя на империята, която вече владее България - ТИМ.
Ще узнаете и как обикновен журналист успя да спечели съдебната битка с недосегаемите бизнесмени. Въпреки всеобщото

Невяна Троянска, Издателство „Слънце”. Поредица “Свидетелства на времето”

убеждение, че те не познават поражения, а процесът на ТИМ срещу Невяна Троянска влезе в доклада на Българския хелзински комитет за 2003 г. като пример за български журналист, срещу когото е предявяван иск с най-висок размер в гражданско дело - 39 000 лева.
Тук няма да намерите отговор как е бил натрупан първият милион на бившите командоси. Но със сигурност ще научите нещо повече за първите 7 години на общото им отроче, как митичната аббревиатура остана само с три букви и кой е пропуснал шанса си да шества днес редом с тях.
Също като древните, които са смятали, че светът е стъпил на гърбовете на три кита, стратегите

на ТИМ са издигнали цитаделата си върху три солидни основи, доказали устойчивостта си през хилядолетията – военната дисциплина, информацията и страха.
Ще се събуди ли България? Този въпрос все още чака своя отговор...

*Невяна Троянска е завършила журналистика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през 1984 г. Вече десет години е отговорен редактор на регионалното издание на в. „Труд“ за Варна и Добрич. Носител е на годишната награда на СБЖ за 1995 г. в раздела за централни медии. Няма защитени дисертации и научни титли, но си има IQ 164.

Книгата “ТИМ” на варненската журналистка Невяна Троянска не е мутренска проза. Това е историята на една българска фирма, чийто бизнес възход изглежда като добре планирано и методично изпълнено настъпление на мощна армия в затънтена джунгла, населявана от туземци. Сякаш някакви тихи колонизатори безмълвно превземат нови и нови територии, без дори да срещнат съпротивата на местното население. И като че ли за тези години единствените “изстрели” срещу завоевателите са били отправяни от медиите.
„Ако някой все още изпитва вълнуващо удивление защо никога, никъде и по никое време не може да се прочете повече за холдинга ТИМ, ще трябва да се сблъска с очевидното: групиров-

БОЙКО БОГДАНОВ

В ПЕНСИЯ

Цяла година я слуша баща ми
плочата с пета симфония!
Сух и смален в своята стара пижама –
пуши, мълчи
и си спомня.

Нощем го чувам как броди из стаята
жаден, и с пламнали стъпки
гони да хване хвърчащите краища
в своя живот от кръпки.
Спре до прозореца, тръгне, отново спре –
тегли наум, прекроява.
и в разлюляното нощно море
стаята кораб става...
После открехвам вратата : утро е –
да изнеса пепелника.
Татко – развит, натежал от лутане
спи.
И в съня си вика.
Смахнати прилепи - бягат ми думите,
искам да ги разгадай!
Блъсват се в печката, огънят лумва
и ги отнася в Рая.

Плочата вече отдавна е свършила,
но се върти грамофона –
пука иглата, драци по мъчната
таткова
пета
симфония...

ТАТКОТО

Танцува дъщеря ми – и шишарки
в главичката ѝ прелестно кръжат.
А мене ме измъчват страшни арки
и стъпки
пред гигантски кръстопът.

У мойта дъщеря една сърничка
взривява златен гейзер от възторг,
А мен ме мъчи гибелната сричка,
гаданието – ужас с име Бог.

И катеричка пътя преминава,
и мойта дъщеря се забавлява...
А аз съм отстрани – печален, зъл,
с коси на гарван
и с очи на вълк.

ЛЕТЕН СПОМЕН

Потръпват тъмнините на града
и влюбен вятър в клоните се гуши,
листата шумолят като вода
и мокрият асфалт сънливо пуши.
Присядам. Залюлява ме нощта
във лодката си, пълна със кристали:
отблясъци по локвите звънят
и въздухът е сладък
и печален.

И сенките на лунните дървета
се вдигат като корабни платна
и ставам лъч от тая светлина,
запалила фенерите в небето...

Отдавна е било това, отдавна!
В годините със дългите лета
на кораба на любовта отплава
Великото Единство със Света.
И после...
После не е страшен мрака,
безвремието в тих влудяващ труд –
о, Господи! Та мракът е приют!
А раната е
ужасът
ДА ЧАКАШ.

СТАНКА БОНЕВА

ГОРА НА ЛЯТОТО

Зелена ниша. Бели придихания
и няколко пътеки към небето
между дърветата, по дланите разстлани,
които можеха да приютят лицето ми.

Сълзи – смола, роса и песъчинки
крепят света отвън, а той се рони,
пътува към очите на снежинките,
които зимата ще налепи по клоните.

Но има време дотогава. Стисвам лятото,
преди да отлети като хвърчило.
Един конец от него ще се мята
в ръцете ми, докато имам сили.

ПЕСЕНТА НА СУШАВИЯ КАПИТАН

В очите ти танцуват лунни четвъртинки
и аз, морякът, съм безсилен да отплувам.
Светът ми ще е черно-бели снимки,
когато тръгна на далечното пътуване.

Стоях на сушата тъй дълго и безпаметно,
че времето се сви до шип в обувката.
Дъждовният сезон удави пясъка,
но аз изсъхнах след последната целувка.

Не стискай котвата – въжето ще се скъса.
Не можеш да я прибереш за спомен.
Виж колко котви рждавеят – стават
кръстове;
щом са без кораби, превръщат се в
отломъци.

Морето е зелената ми улица.
Ще тръгна тихо, бавно, шапка килнал,
след облака си – сбъднат сън в зениците –
и към звезда без право за помилване.

АНГЕЛ АТАНАСОВ

ЕСЕННА ПЛАНЕТА

Лети градът. Все по-далеч остава
мъждукащата точка на септември -
венец от бледи есени листа във
водите на безмилостното време.

И ти натам от стаята надничаш,
осъден всяка вечер да отмяташ
на някое последно бяло листче
последния остатък на тъгата.

А колко ли от думите ще хване
на листите прокъсаното сито...
Лети градът, зарастват стари рани,
повяхват тези спомени, които

ще станат прах, и болка и несрета,
навеки ще заспят, дълбоко скрити
в онази тъжна есенна планета
с безжизнените, хладни сателити.

ОТИДОХА СИ ДУМИТЕ ОТ МЕН

Отидоха си думите от мен.
И уж почти с безгрижие засвирил,
все още се препъва моят ден,
попадне ли в дълбоките им дири.

Но аз - трева под пролетния свод,
забравам вече, закопнял за светло
изгубения половин живот
в разхвърляната стая на сърцето,

където ме държаха дълго в плен
очите техни, гледащи ме строго.
Отидоха си думите от мен.
Оставиха ме сам. И слава Богу.

ПЪРВОЛЕТА МАДЖАРСКА

АЗ НОСЯ ЩАСТИЕТО СИ
ВЪВ РЕШЕТО

и чакам на брега на реката.
Когато бликне златната вода,
събуди ме!
Дано дойде по-скоро,
че ще пропиляе живота си,
като все още спяща красавица.

Аз се блъскам по улиците
като изоставено куче
и търся огризки любов
в контейнерите на самотата.
Трябва да намеря точните думи,
способни да закърпят всички дупки,
през които прозира вятърът.

Нали всички живеем,
за да обичаме.
Обичаме, за да живеем,
или просто – все още живеем...
А истинските чудеса
стават само в душите ни,
когато решето на щастието
е все още пълно...

Худ. Явор Витанов - Мотив от Родопите

АЗ ПОМНЯ КАК ЦЕЛУВАХ

раменете на лятото,
солени от море и вятър.
Помня как го изпиха облаци
и отнесоха на юг.
Аз тичах по брега
да го настигна.
Вълните
като слепи кученца
скимтяха
и се гушеха в нозете ми,
а аз ги хранех
със трохи от светлина и пясък.

Кой може да забрави
щедростта на лятото.
Залезът наливаше чашите
с огнено вино,
обикаляше масите
и черпеше всички.

ВЪЗДИШКА

Приятели,
забравихте ли ме,
приятели?
Заминах надалеч
и скъсах нишката.
Сега се причислих
към група наематели.
Закачвам вечер
на стена въздишката.

Приятели,
забравихте ли ме,
приятели?
Писма поне пишете –
глас в ефира.
А бяхме влюбени
във слънцето
мечтатели,
а бяхме пет ръце
пред чаша бира...

СТАНКА ИВАНОВА

КЪДЕ СИ

Къде си ти? Дано да си наблизко.
Видя ли как за тебе се разплаках?
Да облечеш най-новата си риза,
седни и в светлината ме изчакай.

Все някога, дано да е далече,
за части от секунда ще летя,
за да те срещна същия и вечен...
На времето от другата страна.

Ще те позная, с кехлибари тъмни
ще светят твоите очи, душа
и в нещото красиво ще разсъмне...
На времето от другата страна.

Да те намеря ще ми бъде лесно,
ти в мене целият си претворен,
като една недоизпята песен
и стих наполовина свършен.

За тебе ще съм тъжно пременена –
коси, осанка, силуета нов...
Ще ме познае, бързайки към мене,
непроменена моята любов!

ПРИВЛИЧАНЕ

След яростни протуберанси
и след любовни земетръси,
дали ще пиша своите станси,
или сърцето ще се пръсне?

Дали ще бие равнодушно,
или ще обгори във лава,
но все едно, сърце послушно,
не мога нищо да направя.

Не мога да му издиктувам –
кога да бие учестено,
то логиката ми не чува –
не иска да е примирено.

Без флиртове, фамилиарно,
с душата ми във единение –
сърцето, огледало вярно –
е нелогично обобщение.

И в завета на твоите думи,
когато искам да се ступа,
по морзовете помежду ни...
То твоето сърце ще слуша.

ЗАКЛИНАНИЕ

Любов еднопосочна, спри, стига си играй,
простреляй много точно перфектния му рай!
Леглото му да стане ронлива пряспа сняг
и който път да хване, да пада в нея пак!

Възглавницата – камък, завивката – в бодли,
душата му на пламък пребавно да гори!
Във чашата му с вино сложи горчива капка,
солено-пресолено в най-вкусната му хапка!

И с всяка нощ кошмарна покоя му вземи –
за обичта ми вярна, за всичко отмъсти!
И може би накрая, след работата точна
и мен ще пратиш в рая, любов еднопосочна.

В чаршафите коприва, с душата си на кръст,
с възмездие ще пия от чашата си мъст?!
След тежките ми клетви, защо така боли?
Заклевам те, любов, обратно ги върни!

КОЛЬО ЧАЛЪКОВ	***	***	***	***
МИНИАТЮРИ	Някой почука. Не знаех кой е. Не отворих. Щастието си отишло.	Пчелите искат вятъра да отнесат далеч от кошера.	Откърших вейка от Дървото на живота. Сълза потече.	Моят ден е едно врабче, полетяло към залеза.
***	***	***	***	***
Петлите – древните будилници от дворовете ни си тръгнаха и няма кой да ни събуди.	Вятърът се смее – деца го гъделичкат по петите.	Потърсих искрено пътя. И той ме намери.	Облак скри слънцето. Слънчогледите сега го топлят.	Живея с трохите на обичта – да има хляб за другите.

Сега неговата сянка вероятно броди в долината на прашасалите, слънчасали спомени, огряна от гуреливи слънца и бременни луни. И в ръка с куфарче пълно с най-шантавите метафори на този свят. Аврам – едни го припознаваха за пианиста, други за еврейин, а някои и за поет. И докато в Съединените щати, Япония и Финландия се възхищаваха на смелите му изненадващи метафори, благодарение на сборниците с млади български поети, излезли там, тук редица писари по вестници, списания и издателства се гнусяха даже да споменат името му. Защото кротко и мирно плетяха своята паяжина... Паяци...

За първи път се срещнахме на литературно четене в една от аудиториите на ВИНС през 60-те години. Той дойде с куфарчето, което винаги носеше, и в първия момент се зачудих какво ли носи в него. Прочетох някакво стихотворение, от вълнение (това беше първото ми литературно четене) гласът ми една излизаше, а той рецитира с апломб и хъс...

Когато една вечер, по време на една от първите сбирки на

Кабинета на младия литературен работник, Кольо Севов ни каза, на мен и на Владо Левков, че ще анализираме стиховете на един студент от ВИНС, не очаквах, че това ще е Аврам. Но на стъпалата на Окръжния младежки дом се появи именно той, с неизменното си куфарче в ръка... Последваха години на непрекъснати литературни спорове, в които той вероятно изгради своята поетика. Тръгваше напред, после отстъпваше назад, търпеше победи и поражения навсякъде, дори в личния си живот. Но удържа до край и живя като поет. Независим. По мъжки. Независещ от никого и от нищо. Само от собствената си поетична душа!

Идва ми на гости една сутрин. Няма къде да отиде. Бил е в изтрезвителното. Но сияе. Прибрали го там и след като подремнал, отворил куфарчето. Започнал да чете стихотворения. Събрали се не само всички задържани, но и надзирателите... Да го слушат... Дошъл и легендарният вратар на "Спартак" Хомича, който тогава беше шеф на това отделение на МВР...

Сега вероятно, когато се наближава отстрани и отдалече, отново ще си признае, че му се е пиело. Не толкова в материалния смисъл на тази дума, колкото от онова обаяние, което поражда думите и носи насладата, която друг род изкуство не познава. А Кольо Севов умееше да нахъсва

МАРИН БОЯДЖИЕВ АВРАМ

към това. С унищожителна критика. С въпроси. С поощрение... За да ни накара да си повярваме сами на себе си и да устоим на ударите на съдбата... Аврам успя да направи това.

Помня една поредица от няколко лета в края на осемдесетте години, когато с нетърпение очаквахме да се появи в Станцията на писателите поетът Михаил Берберов. Сядяхме на маса само тримата. С безкрайни разговори за вселената и звездите, за човешката душа и прераждането, за мисията на поета, който трябва да е на ясно, че цял живот ще си остане неразбран самотник. И Аврам,

тогава не само четеше стихове, а и отприщваше някаква река от думи. Изненадваше ме, кога е успял да прочете всичко това...

Друг път... Пак трима на маса, но в Бургас... Но този път с Христо Фотев. Седим и мълчим. Десет, двадесет минути... Фотето тихо ни казва:

- Наздраве!

После пак няколко минути мълчание.

- Когато човек мълчи, много нещо казва на другия... Това го може само поетът... Ти си поет, Авраме...

После след бурната 1989 година и вестник "Демокрация", който се крепеше на ентусиазма на Аврам и няколко души около него, времето ни раздалечи. Все по-рядко се виждахме, особено през последните години, когато той остана на улицата. Скитащ между хората със странните си метафори, но поет. Как успяваше да издаде всяка своя следваща стихосбирка, сам си знаеше, но устоя на всичко... "Поетът на шантавите метафори"... Неподражаем. Неповторим. Просто Аврам...

В памет на Аврам Аврамов

И аз най-сетне ще сменя кръвната си група.

Ще хвърля мотиката
и ще оставя къртицата
да рови където си иска.
Ще напиша по няколко думи
до цветята, тревите и дърветата,
които кой знае защо
още не ме познават.
Ще се кача за последен път
на скалите

над моята долина
и мъдро ще си помълча
с една усойница и една пепелянка.
Ще пусна кучето на свобода,
за да ви подсеща за мен,
когато най-не ме очаквате.
Накрая ще повикам една пеперуда
да ме вземе на крилата си
и ще сложа точка.
Докато дойде време да допиша
най-дългото си стихотворение
в един следващ живот.
И най-сетне ще сменя кръвната
си група.

ДИАБОЛИЧНИ ИЗНЕНАДИ

От стр. 1
оригинално мислене и собствен почерк, диабolist – е най-малкото несъстоятелно. Впрочем никой сериозен изследовател не го и прави. И оттук идва и изненадата – откъде все пак се е появила тая идея, която, както се оказва, е толкова популярна, че младежите масово са я усвоили и от своя страна са я възпроизвели в съчиненията си. Със сигурност не е ученическа находка. Учениците имат големи затруднения дори с такова сериозно и значимо направление като символизма, та какво остава за едно подобно периферно явление, което се познава от тесен кръг специалисти. Впрочем този, който е изкарал Далчев диабolist, едва ли е чак такъв специалист. Лошото обаче е, че поради тази слабост да етимираме, да си опростяваме живота и познанията, ето ти – в съзнанието на учениците, които четат, той е диабolist.

Поетът още в началото на творческия си път изпитва влияние, като мнозина други. Но това е влиянието на символизма. Много бързо това влияние е надживяно и по-нататък едва ли може да се срещне толкова сериозен и последователен противник на символизма от Атанас Далчев.

Разбира се, участва в литературното формиране „Стрелец“, но кръгът „Стрелец“ в никакъв случай не групира диабolistи, пък и Далчев вече е достатъчно зрял творец, за да знае, че първото и най-важно изискване към истинския писател е да бъде самотен.

Има в поезията му мрачни, потискащи, действително демонични елементи. И въобще поезията му е разсъдъчна, философска, поезия на човек, който

много е узнал, много е осмислил и поради тази причина е стигнал и до горчиви прозрения, до философски скептицизъм. Но това не е диабolistизъм. Стихиите на непознаваемото, дехуманизиращият се свят, обезличаването на индивида, бездните на битието – това е проблематиката на Далчев, редом, разбира се, с много други мотиви, но той не интерпретира тези проблеми по пътя на диабolistизма, а на това, което става негова, така да се каже, творческа марка – предметния, вещния реал

лизъм. Прокрадат се в стиховете му демонични сенки, има явни и косвени намеци за зловещото, но само заради това да му окачиш табелка „Диабolist“ би било толкова нелепо, колкото ако наречеш диабolist един Гогол например, който също има мистично-демонични творби.

Различните концепции си имат своето място в литературознанието, но те би трябвало да имат сериозна аргументация. А да пуснеш да циркулира сред младите хора, особено сред четящата част, едно произволно твърдение, това не е редно. Смяташ, че Атанас Далчев е диабolist – добре, седни, напиши една статия или пък цяла монография, обоснови се с каквито доводи сметнеш за добре и я публикувай в списание за специалисти. Но да пускаш своята хипотеза, твоето чисто субективно виждане за поета като някаква даденост, като аксиома – това е безотговорно. И тъй като това вече е станал факт, то именно той ще бъде изненадата за проверителите в София. Той, а не спорът за „фаталната“ запетайка от въпрос 10 на матурата, около която толкова много и без никакво основание се шумя тия дни (без основание, защото онова прословуто подчинено изречение между двете главни изисква да

бъде пунктуационно разграничено от тях и ако първата запетая отпада поради наличието на уточняващо наречие, то от това ни най-малко не произтича необходимостта да отпадне и втората – въпреки и варненската учителка не твърдеше това, а само, че не бил регулиран този въпрос, което, оказа се, не е така – нормата е кодифицирана и съществува).

Във всеки случай проверителите не би трябвало да санкционират твърдението за диабolistизма на Далчев. Много е възможно дори тази идея да е произлязла от някого от тях. Ако срещнат тази теза в нечие съчинение, то отсега може да се каже, че ще бъде добро, грамотно съчинение. Съчинение на ученик, който се е постарал да се подготви действително добре за матурата си. А такива ученици не са кой знае колко много, та да бъдат санкционирани за грешка, която не е тяхна. Ако има грешка, то е в образователната ни система като цяло, допускаща учебна литература с поразяващи концептуални различия. Или на човешката слабост да опростява сложното, да изрича с две думи онова, което се нуждае от сериозно обяснение. Или на смяната на ценности, която всички изживяваме. Въобще на смутното, разбърканото време, в което живеем.

Художник Явор Витанов - Черноморско крайбрежие

ДА СИ СПОМНИМ

МИХАИЛ МИХАЙЛОВСКИ е роден през 1934 г. Починал през 1999 г. в гр. Варна.

Спомням си, че през 1962 г. се бяхме събрали при Никола Радев на почерика по случай влизането му в казармата. Мишо Михайловски беше сред нас. Когато си пийна, повтаряше два стиха, които ще цитирам по памет: „И моминска топла устна // аз този свят пиян ще го напусна.“ Събирахме се често. Мишо живееше в центъра на града в една таван-

ска стая с героите на Петър Алипиев, което значеше, че паяците обитаваха квартирата му. Покъсно се запозна с Йонка, която му стана съпруга и му роди дъщеря. Още тогава пишеше сносно и пуликуваше стихотворения в местния и централния печат. През 1967 г. излезе първата му книга „Събуден ден“ в Държавно издателство – Варна. После излязоха от печат: „Близки пътища“ (1970), „Трапеза“ (1978), „Пъртина“ (1980), „Благослов“ (1983),

„Поне за миг“ (1987) и др.

Михаил Михайловски не беше от шумните поети. Работеше тихо, скромно. Не парадираше с творчеството си. Никой не знаеше какво е написал, докато не излезеше в печата. Не споделяше нито радост, нито скръб. Тази потайност го правеше загадъчен, интересен...

БАДЕМ НАД ЗАЛЕЗА

Пътека тича... и по нея бадемов цвят пред мен се стеле. Бадемов цвят света люлее – от понеделник до неделя...

Цъфти, бадем! Край тебе само светът е блед и розов даже, какво за тебе е измамата, щом ти цъфтиш, когато даже

студът навънка още щипе, морето мята хладни пръски, а ти, изправен върху сипея, размахваш клоните си дръзко.

Цъфти, бадем! О, участ странна да бъдеш първи, да разцъфнеш. И розов цвят и морска пяна вълните по света да пръскат.

А ти над залива изправен – забит във пясъка крайбрежен, какво, кажи ми, ти остава – освен да подаряваш нежност!

СТУДЕНО

С гребен невидим троскота реши вятърът, хукнал над всичко зелено. Милва героя, подлеца и грешника, между които вървя. И е студено!

Кой ме зове! Безкрай тук няма! И кога казваме „да“? И кога „не“?... Трупат се истини, изчезват измами, важно е днес, че живея поне.

Важно е!... Но утре след мене ще разпридат влакно след влакно, по какви причини и защо е студено – ще проучват безкрай... И дано!

Нека най-сетне всичко да мине. Студеният вятър всичко ще срѐши, бадема разцъфнал, възторга изстинала и непосадените още череши!

Бележка и подбор на стиховете
СИМЕОН ИЛИЕВ

ХУДОЖНИКЪТ В БРОЯ

Художник Явор Витанов - Дято

ЯВОР ВИТАНОВ е роден на 17 май 1957 г. в село Осен, община Криводол. Завършил е СПТУ „Максим Горки“ в София. Член е на Сдружението на варненските художници от 1997 г. Творби на Явор Вита-

нов са показвани в почти всички групови изложби във Варна в последните 10 години. От 1990 г. до днес Явор има над 25 самостоятелни изложби във Варна, Бургас, Враца, Криводол. Негови картини са притежание на галерии и частни колекции у нас и в чужбина – Русия, САЩ, Холандия, Гърция. Работи основно с маслени бои. Живее и твори във Варна.

рии и частни колекции у нас и в чужбина – Русия, САЩ, Холандия, Гърция. Работи основно с маслени бои. Живее и твори във Варна.

Продължение от миналия брой

В книгата си „София преди 50 години“, отпечатана през 1947 г. от издателство „Българска книга“, авторът Георги Каназирски – Верин отделя няколко странички и на издателствата и печатниците в нашата столица в началото на миналия век. „Издателското дело в София – пише той – беше много назад. В това отношение Пловдив с издателите Хр. Г. Данов и Д. В. Манчов, Търново с Фортанов, и Русчук стояха на по-високо стъпало от София.

Първоначално в София имаше едно малко издателство на някой си Пенчо Спасов, до днешната „Славянска Беседа“. Малък книжар, той издаваше детска литература.

Трябва да изведем пред скоби този „някой си“ и го поставим редом до Ал. Паскалев. Защото и неговият гроб е неизвестен, макар че Пенчо Спасов заслужава не само надгробен камък, но и паметник на признателност. Защото той е издателят, който без да се двоуми и прави тънки бакалски сметки пръв отпечатва безсмъртното произведение на Ал. Константинов под заглавие

КРАСИМИР МАШЕВ

ПАНИХИДА ЗА ОТКОЛЕШНИТЕ БЪЛГАРСКИ КНИГОИЗДАТЕЛИ

„Бай Ганю. Невероятнитеключения на един българин“. А мястото му е до Ал. Паскалев и заради това, че и той фалира.

Но да се върнем при разказа на Георги Каназирски – Верин: „Книжарницата на Т. Ф. Чипев първа започна издателството с издаването на Вазовите творби „Под игото“, по-късно „Нова земя“, „Казаларската Царица“, „Драски и Шарки“, Алеко Константиновия „Бай Ганю“ и пр.

Късо време като издател беше и Христо Олчев на ул. Алабинска.

По едно време факторът на Военната печатница, старият Кантарджиев, почна издаването на „Животът на Наполеон“ в брошури от по една кола с по една илюстрация. Колата се продаваше по 20 стотинки. Окуражен, той напечата големия роман „Воденичарската Усойка“, превод от френски. Този роман също се печаташе в брошури, продавани по

20 стотинки. Ние не бяхме свикнали да плащаме високи цени за книги. Така по 20 стотинки колата не ни се виждаше скъпо.

Успехът на г. Кантарджиев след издаването на брошурите, които цитирах, а най-вече на американския авантюристичен роман „Сърпуг на 40 жени“, който роман дигна голям шум в София и се четеше жадно от млади и стари, окуражи издателството на „Вечерна поща“, и то поднесе на читателите си най-напред романа „Потайностите на принц Карло“ от Мишел Зевако. След него софийнци бяха удостоени в продължение на повече от година, редовно всяка седмица да четат по брошура от нескончаемите авантюри на „Рокамбол“, романа на Понсон дю Терай. Този роман излезе в повече от сто брошури – всяка една се очакваше с нетърпение от четците, повече от които бяха от женски пол.“

че отношението към българската книга на повечето наши издатели е било същото. А те никак не са малко: издателство „Смрикаров“, „Гологанов“, „Ив. Игнатов и синове“, „Христо Олчев“, „Цвят“, „Слънце“, „Предел“, „Знание“, „Славянин“, „Страшимир Славчев“, „Българска книга“, „Ехо“, „Северно ехо“ „Казанлъшка долина“ и пр., и пр.

През 1948 г. частните издателства у нас са ликвидирани и през 1961 г. в България има 16 държавни издателства, чиято дейност, тематична насоченост, профил, читателски кръгове и преди всичко идейно-художественото съдържание на издаваната литература са строго регламентирани от нормативна база, изхождаща от принципите на класово-партийния подход, марксистко-ленинския диалектически материализъм и единствено възможния

творчески метод – този на социалистическия реализъм.

След мъчителния незавършил и до днес труден преход към пазарната икономика, за някои от съществуващите в момента над 400 издателства у нас, той се превърна в бърз и лесен приход. И то пак за сметка на беззащитната и сирота българска книга.

Но едва ли вината за това е само на днешните книгоиздатели, сред които има безспорни професионалисти и горещи радетели за възраждането и налагането на политически необременената високохудожествена българската книжнина и издигането на нейната роля в духовния живот на чезнещото в безпросветна тъма, опростачаване, безнравственост; все по-линеещо и морално изразяващо се българско родово-общин(ар)ско племе. Нищо че сегашните издателски плевници са луксозно обзаведени и добре оборудвани с последните достижения на електронната техника. Словесната плява си е все същата, както и по времето на отколешните наши книгоиздатели от миналия век. Но като истински родолюбци те са сеели срещу бурите и ветровете семената, оставени за посев от нашите възрожденци; пренесли са, съхранили, продължили и обогатили книжовната ни традиция, като са оставили златни зърна в съкровищницата на нашата духовна култура от края на XIX в. и началото на следващото столетие.

А предстоящото Средновековие на новия XXI век все още е много далече.

Макар и в безкръстни и неизвестни гробове, делото на отколешните български книгоиздатели е нетленно и непреходно. И не бива в нашите несвършващи преходи през пустини и джунгли, да оставим имената им да бъдат задушени от бурените на забвението.

Затова – вечна им памет! И мир на праха им!

От стр. 1

портретист. Монографичните му студии за етапни имена в родната класическа библиотека (Хр. Ботев, Ал. Константинов, П. П. Славейков, Г. П. Стаматов, Ант. Страшимиров, Ел. Пелин, П. К. Яворов, Н. Лилиев, Й. Йовков, Ел. Багряна) се превръщат в образци на модерното интерпретаторско изкуство, съчетаващо различни методологически подходи и категориални полета.

Студиите на Мешеков представяват своеобразни *критико-интерпретативни, а не литературноисторически портрети*, които конструират профила на съответния автор, очертават спецификите на поетиката му, дори когато критикът има предвид само една (първата) книга, какъвто е случаят със студийно-рецензентския текст за Ел. Багряна. Емблематичният жанр на Мешеков, както прецизно ще го определи Св. Игов, е *портретно-монографичната, критико-интерпретаторска студия*, която изгражда комплексния, синтетичен образ на твореца.

Съчетаващ екзистенциално-философските концепции на западноевропейската мисъл със самобитен критически апарат, според Ив. Мешеков актът на интерпретация е невъзможен без творческото вживяване в коментираната творба, без създаването на онази магическа спойка между текст и метатекст, способна да произведе особен по рода си алтернативен език.

Ценителят на художественото излага своите убеждения за функциите и спецификата на литературната критика още през 30-те години на 20 в., когато монографичните му студии „Яворов, поет богоборец“, „Христо Ботев, поет и гений“, „Г. П. Стаматов, изобличител реалист“, „Николай Лилиев, поет на изкуплението и примирение-то“ са вече достояние на четящата аудитория, а другите са в ръкопис или са предмет на творчески замисъл. По същество литературнокритическите му наблюдения залагат на *автономията на творческата личност, на художествено-естетическата пълноценност срещу идеологическата тенденциозност, на приемствеността в изкуството като вътрешно саморегулативен механизъм на културата* и т.н. Все принципи и критерии в критиката, предизвикали обвине-нията във фройдомарксизъм, формализъм, естетизъм. Но тъй като критическият порив е неустоим, литературният интерпретатор се „преборва“ с обстоятелствата, насочвайки се към своите „малки“ конспект-монографии, както ги определя Ив. Радев. И така остава верен на неповторимите си герои – родните класици.

Именно около проблема за *творческата личност на критика* се разгръщат много от размислите на Ив. Мешеков. Той прави три безуспешни опита да създаде самостоятелна трибуна, в която да аргументира художественокритическата си утопия за „трудовоспътническа литература. Книгата с това заглавие (1933) заедно с „Ляво поколение“ (1934) и „Към реалистична критика“ (1936) оформят една своеобразна „трилогия“, в която се изявява критикът полемист, естетът хуманист. Есетата и етюдите, поместени в тези книги, излагат професионално-критическите, теоретико-методологическите, но и социално-гражданските позиции на литератора.

В скромната като обем книга

„За реалистична критика“ ни въвежда кратък предговор, в основата на който е показателният извод: „Предложените критически есета са осъзнат личен опит при конкретната ни критическа работа в студиите, излезли в отделни книги... В критическите студии може и трябва да се провери правотата на схващането, или плодovitостта на метода на есеиста-критик, който теоретизира в есетата си, въз основа на опита си“. Мешековите концепции за природата, задачите и патоса на критическия труд тръгват не от абстрактни конструкции и умозрителни естетски построения, а от личния опит, свързан с вече сътворените до момента монографични студии, посветени на Ботев и Яворов, на Лилиев и Стаматов. Изброените имена красноречиво подсказват, че през 30-те години Мешеков е почти готов с конструирането на собствения критически литературен канон, който де факто е представителният за нацията литературен канон – без нито едно про-падане в избрани-те творчески светове. Естетико-теоретическите синтези на Мешеков следват практическата критическа работа. Те идват да обобщят конкретните художествено-ценителски и интерпретативни наблюдения, а не са резултат от предварително обмисляни тезиси и догматични принципи. Те са своеобразна авторефлексия на критика.

В крайна сметка, макар да ратува за „един трудов писателски морал, усет за живата поезия в съвременността и една социална съвест – духа на епохата“, за Ив. Мешеков най-важните „критерии в критиката“ са „верният художествен усет и несъмнен творчески дар“. Въпреки че се идентифицира политически като марксист, естетико-теоретическите и методологическите му възгледи нямат нищо общо с партийното доктринерство. Да не говорим за студиите, посветени на Й. Йовков и Ел. Багряна, на Ал. Константинов и Н. Лилиев.

Всъщност книгите „Трудовоспътническа литература“ и „Към реалистична критика“ съдържат великолепни есета върху проблемите на националната литература и критика. Те ни съприкосновяват с вдъхновени размисли за изкуството като „един по-съвършен, одухотворен израз на развитието на живота“, за борбата с „обездарнените“, за таланта като „изключителна личност“ и т.н.

И така, в основата на Мешековите разбирания стои идеята за „критика като артист“. Есетото със същото заглавие, поместено в книгата „Към реалистична критика“, можем да четем като програмно, като своеобразен манифест в контекста на неговите принципи и професионален опит. Началото на текста е истинска апология на фигурата на критика като творец, на неограничения артистизъм и вживяване в обекта на изследване: „Литературният критик е като артиста на сцената. Когато артистът играе, той се превъплътява в героя, като *забравя всичко друго – себе си, света*. И според това, голям артист ли е, той има и широко амплуа – играе и се превъплътява в най-разнообразни типове и лица“.

„Вживяването“, „проникването в едно поетическо творчество или в един творец“, е асоциативно-екстатичен акт, потрес и преображение едновременно. То е забравяне на себе си и заобикалящото,

устременост към по-висша действителност. Критикът-артист притежава интуитивната способност да улови неповторимия профил на твореца, с който се занимава, да усети неординарното му мислене, да дочуе специфичния тембър на гласа му, изобщо, „най-отличителното и физиономичното на лицето или в характера на човека, чрез което ние възприемаме една-единствена неповторима личност“.

Интуицията се оказва възлово понятие, основополагащо качество за критическия речник на Мешеков: „И тъй само с интуицията, синтетичния критически поглед се пристъпва сигурно към художественото творчество и към автора и се отстранява една безполезна, абсурдна работа – да се прави естетически и др. разбор на онова, което в извора си е неестетично, без творчески център, бездарно“. Според него призваният критик с еднаква вещина си служи както с анализа, така и със синтеза. Разбираме го от

ИДЕИТЕ НА КРИТИКА

малката статия „Синтетичният и аналитичният моменти“ в сб. „Към реалистична критика“. Първият като подход заема най-важно място в критическата оценка. Чрез него се отговаря на главния въпрос *има ли авторът творческа индивидуалност или няма*. Литературният критик интуитивно трябва да разпознае (благодарение и на култивирания си художествен усет) занимава ли се едно творчество (творба) с универсалните проблеми на човешкото битие, разкрива ли разтърсващи истини за човешката природа и световните дела – т. е. достига ли до дълбинни прозрения за душата и съвестта, за скрътта и радостта, за греха и изкуплението и пр.

След като по интуитивен път е разпознал силата, мощта, потенциала на дадено художествено произведение, критикът пристъпва и към неговия анализ: „Анализът в критиката идва на помощ на синтетично-творческия момент в критиката. Това, което е творческа асоциация и внушение из цитатите, т. е. из най-оригиналните образи, мисли, положения, в които най-пълно се е изразила и очертала авторската поетическа личност (стил) – него трябва да покаже и докаже подробният критически анализ, за да се отдели – и удовлетвори – личното и оригиналното от чуждото и общото (в идеи и средства)“. Безспорно критикът е този, който трябва да различи и аргументира същностната разлика (понякога трудно доловима) между оригиналното и баналното, повторението и прозрението.

Така на „първо четене“, благодарение на вродения си интуитивен усет, критикът намира „доминантата“, „ключа“, отвеждащ към неповторимото в конкретния художествен свят, след което идва ред на „деконструирането“ му – на съпоставките, цитатите, типологическите примери, на акцента върху структурата и значещите елементи на текста. При анализа, както в рецензиите, така и в студиите си, Ив. Мешеков залага преди всичко на „иманентисткия“ (вътрешния) прочит, абстрахирайки се от външно предпоставените, детерминистични подходи.

Голямата литература поразява с извисеността в изпитанията, с омъдреността в страданията. И тъкмо този преживян потрес, тък-

мо това постигнато въодушевление и екстаз критикът артист трябва да пресъздаде в своето дело: „Критикът, както и художникът или скулпторът, дава и себе си, влага и своята творческа психика, без което той не би постигнал обекта си. Инак то не би било художествено творение, а „фотография“. Критикът, без да излиза извън художествените факти на автора, влага и своето артистично, идейно и нравствено „аз“ във възсъздавания писателски образ главно с интерпретацията на творчеството му“.

Художественият текст е върховна инстанция за критика. Творбата е необятна вселена. Тя разкрива много и различни истини за човешкото. Затова според Мешеков творението казва всичко за твореца – за хуманистичните му нагласи и философски дилеми, за гражданските му мисии и авантюристични пориви, за приятелствата и разделите, за въодушевленията и паденията – за човешките неща:

„И тъй, художествената литературна критика, както

и самото поетическо творчество, е ценен принос за биографичните, социологичните, психологичните и културно-историчните издирвания, без да престане да си бъде една *съвършено автономна област, специален литературен род, с особена задача и служба преди всичко в литературата*“.

Критическото прозрение, тъкмо защото се случва по интуитивно-синтетичен път, няма как да е подчинено на тенденциозни конструкции и идеологически норми. Затова и в „Трудовоспътническа литература“ Мешеков не само принципно се противопоставя, а е непримирим срещу: „Стремежът на партията да „рационализира“ и „планира“ към една практическа партийна, научна културна работа на най-ирационалната и индивидуалната област – поетическото и художествено творчество“. Защото подобен стремеж е не просто напразен, а „вреден за естественото развитие на талантите“.

Срещу *партийната поезия – интимната поезия, срещу волевата рационална политическа дейност – подсъзнателната, спонтанна ирационална дейност, срещу „приложната“ литература, дирижирана от партията – „въдъхновението свише“, срещу настроенията на „масата“, „колектива“ – творческият субект, срещу опростената схема и бойна политическа програма – сложният и противоречив вътрешен живот*. Оттук и атаката, която критикът артист повежда срещу „средния уровень, срещу безличието и посредствеността, срещу конюнктурността и кариеризма.

Виждаме, че за Ив. Мешеков, като един наистина модерен литературен интерпретатор, пътят на критическата оценка е от творението към твореца, от самобитната авторова личност към „патоса на епохата“, към доминиращите исторически събития и движения, на които тя принадлежи. Защото всеки творчески опит е индивидуален, неповторим. Той нито се унаследява, нито се узаконява с норми и предписания. Затова Мешеков, по подобие на един от неговите кумири (проф. Б. Пенев), е убеден, че *няма и не може да има значителен художник, който да не е една богата личност*. Оттук и художествената критика, макар че е една „съвършено автономна област“, тъкмо

защото е човекознание и се стреми да вникне в хората и историите им, в обществата и конфликтите им, тя „също взема философски характер и е на границата със социологията, психологията, естетиката, литературната история като социални науки“. Но не е нито социология, нито психология, нито естетика по отделно. Св. Игов най-коректно формулира Мешековия критикометодологически плурализъм като „синтеза на иманентен с психологически и социологически моменти“.

Талантът е другата, обратната страна на благоразумието, на ординерността и житейщината. Талантът „разбива глава над „проклетите въпроси“, изживява всичко, „за да види през себе си другите“, той е „въплътен, жив, изваян възторг от живота, от красотата на вселената“. И с един искрен пенчославейковски културногероически патос Мешеков почти афористично ще заключи: „И ако има дейност, която да е най-близка до героичното, то е творчеството, дейността на таланта“.

И ето че стигаме до ключовото разбиране за същността и задачите на основополагащи критически жанрове като литературната рецензия и литературния портрет. На първата Ив. Мешеков посвещава специален текст, поместен в сб. „Към реалистична критика“. Литературната рецензия за Мешеков е „всеизчерпващият жанр“ на критическото изразяване. За него литературна рецензия и художествена критика са две наименования на един и същи феномен: „Ако на литературната рецензия донякъде назначението е да се заинтересува читателят с новоизлязлата сборка стихове или разкази, нейната ценност като особен литературен жанр е все пак в това – доколко тя е художествена критика или доколко е творчество на критик артист“. Все пак Мешеков доуточнява: „Разликата е само в това, че рецензията е за една книга, а критиката – за един автор“. Т. е., ако рецензентският отзив проблематизира книгата, художествената критика профилира автора. И от тая „тънка разлика“ вече идва „голямата трудност да се напише рецензия, защото тя само по една книга разкрива автора в творческата му индивидуална същност независимо дали е млад или завършен писател“.

Склонността на Мешеков към утвърждаващата критико-оценъчна практика съвсем не е случайна. Тя е продиктувана тъкмо от „нагона“ на критика към интерпретация, от обсебеността, тъкмувайки – да открива, анализирайки – да прозира, „влизайки в роля“ – да дешифрира философско-психологическите тайни и загадки на художествената вселена: „Като влюбения той пада на колена пред музата на автора и е се обяснява в любов; или като артиста на сцената забравя себе си и света и се превъплътява в сценичния образ“.

И тъкмо тя, критиката, е онази литературна институция, която поддържа увереността, че ако съществуват конфликти, сблъсъци и драми, които не могат да се решат в пределите на земния живот, то те се преодоляват във вечния живот на Йовковите трудовогероически чудеса, на Елин-Пелиновите езическо-скептични мъдрости, на Багрянините самодивски стихии, на Фурнаджиевите екстатични „сватби“, на Каралийчевите вълшебни съзercания...

Застанала пред белия лист, днес се чувствам респектирана от личността, за която ще разкажа – един изключителен учител по литература, когото учениците са наричали “КОЛОС във ВЪЗПИТАНИЕТО”, “ОЛИЦЕТВОРЕНИЕ на ИНТЕЛИГЕНТНОСТТА”- израз на искрена благодарност към педагога Мутафов, останал в сърцата като част от собствената им биография, а в спомените им - завинаги “НАШИЯТ УЧИТЕЛ!”

Малко варненци знаят, че на Паметника – портал пред бившите казарми на Осми полк, до стиховете на големите български поети Иван Вазов и Пенчо Славейков е и химна-завет на Осми Приморски полк, написан от Емануил Мутафов – един забравен варненски учител, публицист и поет, чието творчество е напълно непознато за българския читател. Откриваме го сега – 50 години след неговата смърт, чрез словото му, писано в началото на XX век, в годините на героичните борби на народа ни за национално обединение. Удивителното у Мутафов е уметлото сливане на личната биография, учителското служене, публицистичното и поетично творчество с патриотизма на времето и възрожденския устрем в името на националния идеал – обединението на всички българи от Тракия, Македония и Добруджа под един български покрив. Тази завършеност на личността на Мутафов идва от възрожденските корени на неговия род, от семейната атмосфера, попита през детските дни, от неотлъчното му участие във всички войни: 1912-1913, 1915-1918 г. Той се кълне под бойното българско знаме да служи и да умре за БЪЛГАРИЯ. и заедно с бойците от Осми Приморски полк се сражава за освобождението на своите братя.

Родовите корени на Емануил Мутафов са от Източна Тракия. Баща му – Георги Мутафов е роден в Лозенград, а майка му – Ана Манава, отваря очи за света във Велес - Македония. След Освободителната Руско-турска война, Санстефанският мирен договор очертава границите на нова България и подготвя за българската нация едно добро бъдеще... Но настъпват преломни събития. Злочестите решения на Берлинския конгрес от 13 юли 1878 г. разкъсват българската територия

Йордан Николов – Даката е роден на 19 ноември 1952 г. в гр. Русе, семеен с двама сина. В неговата кратка биография има няколко многозначителни факта, белязали досегашния живот и творчески път на художника... Още като дете се налага да приживее с цялото си семейство ужасът на преместването от родната им къща, за да бъде предоставена безвъзмездно в полза на управляващата партийна върхушка. Нарочен като потомък на народни врагове, бъдещият художник, завършва трудно средното си образование, изключван от различни училища в страната.

Впоследствие, след неколнократни кандидатствания в Националната Художествена Академия в София, най-после той разбира, че като внук на царски офицери от армията на Негово Величество, няма как да му бъде даден шанс да продължи да учи. Народният художник Кирил Станчев забелязва

на няколко части. Македония и значителна част от Тракия остават отново под турско владичество. А изтеглянето на руските войски от Одрински и Лозенградски окръзи е сигнал за скитащите из Тракия под турска власт башибозушки шайки да тръгнат по грабеж и насилие...

Изплашено, населението търси път към свободна България...

Сред бежанците е и Георги Мутафов, който се установява в град Варна. Тук той създава семейство. На 11.01.1885 г. идва на бял свят първият му син – Емануил (Спасител), тъй като се ражда няколко дни след Рождество Христово...

През учебната 1903 - 1904 г. Емануил завършва Мъжката гимназия “Фердинанд I-ви” и веднага постъпва във филологическия

РУСКА ДАСКАЛОВА

ЕМАНУИЛ МУТАФОВ - ЕДИН ОТ ПОСЛЕДНИТЕ ВАРНЕНСКИ ВЪЗРОЖДЕНЦИ*

факултет на Софийския държавен университет. Тук той се среща с примера и уроците на своите велики учители – професорите Иван Шишманов, Михаил Арнаудов, Александър Балабанов – носители на новата просветна политика и на литературно-историческата наука в България, в период, когато се слага началото на българското висше образование.

Мутафов завършва успешно Софийския държавен университет и тръгва по своя път, към родния град, за да облъхне със синовна обич тези, които са го изпратили в Храма на българската наука. Младият учител се вглежда в младото, подрастващо поколение, разбира го и го обиква. Той е в родния град! А в началото на XX век Варна изживява икономически и културен просперитет. Тук е съсредоточена значителна интелигенция с висше образование, получено в страната и чужбина. Тук се заселват интелигенти от чужд произход: руски политически емигранти, чешки, сръбски и полски революционери.

Отзивчив към всичко, което вълнува предните умове в родния му град, Мутафов се вписва активно в общественния живот. Наред с преподавателската работа, той е член на Комитета за построяване на театъра, редовен сътрудник

на сп.”Морски сговор”, както и на всички периодични издания във Варна, ръководител на дружество “Развитие” – център за умствено, духовно и физическо израстване на младежта, ненадминат оратор.

Учениците от Варненската мъжка гимназия са във възторг от новия преподавател. Борис Янев (ученик на Мутафов) пише: „Веднага фолклорният гений на масата му лепна прякора – Лъва и създаде мит за него: тракийски бежанец, оратор, артист, поет герой от войните с много ордени!... Бог, както записва в дневника си Борис Янев: “Днес 20 юни 1929 година аз се

ръкувах с г-н Мутафов, ръкувах се с Бога!...” В архива на Варненската мъжка гимназия открих докладите от инспекторските ревизии през

годините. За работата на преподавателя Емануил Мутафов открих само отлични отзиви.

Ето един от тях: “Г-н Мутафов прави чест на гимназията. Учител – гордост на професията!” И тази оценка остава валидна за всичките му учителски години.

Учителят Мутафов доказва непоколебима жертвоготовност и сила във върховния момент-изпитание за родината. Но той не може да се примири с тежките морални и политически загуби на народа. Израз на нравствената сила, на гражданската воля и доблест е неговото публицистично слово. То е дълбоко, вълнуващо, изпълнено с голяма, неизмерима болка, породена от злощастната участ на българите, останали отвъд границите на Отечеството, под чужд ярем. Статии-те му са призив за честна, отворена политика, за безусловно търсене на истината и защита на народните интереси. Той апелира да се отстранят причините за страданията на българския народ, свързани с неразрешените проблеми след сключването на Берлинския договор. “В името на правдата и на мира Добруджа трябва да се върне час по-скоро на България, а това трябва да се случи и с Беломорието.” Подкрепата на своята кауза Мутафов намира в предупрежденията на световната

преса. “Балканското споразумение, насочено против България, е отживяло времето си, защото нова Европа върви към преустройство” (“Трибуна” - Рим). Искането на България (спрямо Гърция) се отнася до ония български земи, които България отстъпи не дори на Гърция, а на Съглашението по силата на член 48 от Ньойския договор и които бяха поверени на Гърция (Таймс)...

През 1936 година Мутафов издава първата си стихосбирка “Под развято знаме” - поетичен изблик на героико-трагическата епопея на българската армия в началото на XX -я век. В цялостното звучене на стиховете се изявява високият боен дух и възвишен патриотизъм на българския войник, изпълнен с

вяра и обич към България.

Втората стихосбирка на Мутафов “За Добруджа” излиза през 1939 година. Тя е издание на Добруджанската младежка организация “Стефан Караджа” - Варна и поетът я посвещава на Добруджанската младеж. Незавършеността на националноосвободителните процеси обезкриля вярата, защото робската действителност е жестока. Румънската окупация е едно страшно и голямо изпитание за българите в Добруджа...

Точно когато подготвя своята трета стихосбирка “Буря в морето и сърцето”, около учителя Мутафов се завихря най-страшната буря в живота му. На 15.01.1945 год. той е арестуван. Заведено е дело № 5 на Варненския “народен”суд. Мутафов е в групата подсъдимихи – журналисти, писатели и актьори, обвинени като участници в Българските легиони, “писали,чели и издавали книги и вестници с противонародно съдържание.”

Арестуването на учителя Мутафов всъща голяма тревога сред варненското гражданство. Най-силно са разтревожени неговите бивши ученици.Те са живото доказателство за моралната му чистота и родолюбие. Решени да спасят своя учител, като докажат невинността му, те заминават за София.

ИЗЛОЖБА –ЖИВОПИС НА ЙОРДАН НИКОЛОВ – ДАКАТА

АЛФА АРТ ГАЛЕРИЯ, ДВОРЕЦ НА КУЛТУРАТА И СПОРТА

таланта му и го кара да посещава неговата „Малка академия” в Русе, която той успешно завършва. Благодарение на това, все пак Йордан

Николов – Даката, успява да осъществи няколко участия в общи изложби в родния си град. За кратко време ученикът става любимец на

бай Киро, както всички наричат по това време народния художник, и се превръща в част от семейството му.

Йордан Николов – Даката, притежава широк спектър от възможности за интерпретиране върху платното. От реалистична живопис през портретна такава до абстрактна. Използваната цветовата гама при него също е без ограничение, необременена от нормите на академичността. Към настоящия момент, художникът е лишен от свобода и излежава ефективна присъда за изработка на фалшиви парични знаци. И ако преди време, съдбата е била неблагодарна към самия него и не му е давала шанс да изяви своите истински способности в изобразителното изкуство, то сега не е така. Със съдействието на Алфа Арт Галерия – Център

Начело на групата е Михаил Костов, комендант на народната милиция във Варна. Той е издействал среща с министъра на вътрешните работи. Живи участници в тази среща си спомнят, че разговорът е бил много драматичен. В разгара на спора Михаил Костов удря с юмрук по масата пред лицето на министъра: “Не може да бъде хвърлен в тъмница този, който цял живот е хвърлял светлина в душите на хората.”

С указ № 11 от 12.12. 1945 година, благодарение на голямата активност на бившите му ученици, учителят Мутафов е освободен от затвора...

По някаква невероятна асоциация, спомня си редове от писмото на Димитър Миладинов от турския затвор до неговия брат Константин: “Мили брате,... Да вървим докрай по нашия си път... и няма да се губим вече по чуждите пътища...” Един вътрешен глас у Мутафов не спира да повтаря думите: Няма да се губя по чуждите пътища...

Да! Той трябва да се спаси от стреса, да го прогони и да позволи на душата си да го ръководи. Учителят се вслушва в този глас, вслушва се в себе си, в ума и сърцето си. И там намира онези чудодейни сили, които му помагат да остави на хилядите си ученици един светъл завет:

На воля да живеят в красотата на своите постигнати мечти, да бликат песни радостни в сърцата, успех делата им да украси!...

Учителят Емануил Мутафов утасва тихо и незабележимо в родния си град през пролетта на 1961 г. Смъртта му е следствие на професионална грешка на една медицинска сестра. Той си отива от този свят забравен, с петно на честното си име.

Жизненият път и творческото му дело са облъхнати от чист патриотизъм и лелеяната идея за гражданско и национално единение на българите, като неделима част от гражданската и културна биография на Варна от първите десетилетия на XX-я век.

** В памет на учителя Емануил Мутафов и по случай 50-годишнината от смъртта му, е подготвено за печат книга със същото заглавие.*

за популяризиране на българското изкуство и с разрешението на Окръжният прокурор на Варна и началника на затвора, художникът откри своя самостоятелна изложба - живопис по предварително зададена тема. Изложени са над тридесет платна, рисувани с маслени бои със сюжети от етно и битов характер, натюрморти, пейзажи. Всички те са рисувани в заведението за лишаване от свобода, като за голяма част от тях не са ползвани познатите в такива случаи предмети за изобразяване, и авторът е разчитал само на своето въображение. В тази изложба може да се видят и две негови платна, като анонс за негова следващата изложба в центъра, от цикъла „Изгубените градове”, които със сигурност ще убедят публиката в казаните по-горе думи, че спектърът на работа на твореца е с изключително голям периметър.

ВИОЛЕТА ТОНЧЕВА

АЛФА АРТ ГАЛЕРИЯ
ЦЕНТЪР ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА БЪЛГАРСКОТО ИЗКУСТВО

изложба живопис
Йордан Николов
Даката

с/с специалното участие на деца от ДФ „Бянки Синьорс.

Откриване:
7 юни 2011 от 18:00
Алфа Арт Галерия
Варна, бул. Княз Борис I, №115
Дворец на културата и спорта

www.alphaimoti.com

АЛФА АРТ ГАЛЕРИЯ
ЦЕНТЪР ЗА ПОПУЛЯРИЗИРАНЕ НА БЪЛГАРСКОТО ИЗКУСТВО

изложба-живопис
Йордан Николов-Даката

с/с специалното участие на деца от ДФ „Бянки Синьорс.

Откриване:
7 юни 2011 от 18:00
Алфа Арт Галерия
Варна, бул. Княз Борис I, №115
Дворец на културата и спорта

www.alphaimoti.com

Това лято се навършват 85 години от рождението на голямата австрийска поетеса, писателка, есеистка и авторка на радиопиеси **Ингеборг Бахман**. Няма друг автор в следвоенната немскоезична литература, който само с публикуването на първата си стихосбирка да се сдобие веднага с такава широка популярност, както Бахман. Тя е родена на 25 юни 1926 г. в Клагенфурт, Австрия.

НИКАКВИ ДЕЛИКАТЕСИ

Вече нищо не ми харесва.

Трябва ли да украся някоя метафора с бадемови цвят?
да разпъна на кръст синтаксиса върху светлинен ефект?
Кой ще си блъска главата с такива излишни неща –

Научих се да осъзнавам думите,
които са тук
(за нисшата класа)

глад
позор
сълзи
и
тъмнина

С неподправеното хълцане,
с отчаянието
(и още се отчайвам от отчаяние)
заради многото бедност,
болестите, издръжката на живота,
ще се справя.

Не пренебрегвам написаното,
а себе си.
Останалите умеят
един Господ знае как
да си помагат с думите.
Аз не си асистирам.

Следва философия, психология и германистика в Инсбрук, Грац и Виена и получава докторска степен по философия. В началото на 50-те години за една нощ става известна с първата си стихосбирка “Отсроченото време” (1953), за която получава и наградата на литературния кръг “Група 47” и е обявена за най-популярната млада поетеса в немскоезичната следвоенна литература. Между 1953 г.

Трябва ли да уловя някоя мисъл
и да я отведа в просветената килия на изречение?
Да нагостя очите и ушите с първокласни хапки думи?
да изследвам либидото на някоя гласна,
да измеря любовните показатели на съгласните?

Трябва ли с разбита глава,
с писмовен спазъм в ръката,
под напрежението на триста нощи да разкъсам листа хартия,
да разчистя бележките със словесни опери и да ги унищожа така: аз ти и той тя то

ние вие?

(Би трябвало. Другите да го направят.)

Моята част, нека тя се изгуби.

СБОГУВАНЕ С АНГЛИЯ

Едва бях пристъпила земята ти,
мълчалива страна, едва бях докоснала камък
и бях издигната от небето ти толкова нависоко,
бях обгърната от облаци и мъгла и изтеглена толкова надалече,
че те напуснах,
когато хвърлях котвата.

ИНГЕБОРГ БАХМАН

и 1957 г. тя живее и работи като писателка на свободна практика в Италия. През 1956 г. излиза втората ѝ стихосбирка “Призоваване на Голямата мечка”. Освен стихове по това време тя пише есета по въпросите на литературата, философията и музиката, както и радиопиеси, а за своя приятел,

Ти затвори очите ми
с полъх на море и дъбов лист,
напоени със сълзите ми,
бяха сити тревите ти,
освободени от моите сънища
се осмелиха да излязат слънца,
но всичко отново изчезна,
когато денят ти започна.
Всичко остана неизказано.

По улиците пърхаха с крила големите сиви птици
и ме гонеха.
Бях ли някога тук?

Не исках никой да ме вижда.

Очите ми са отворени.
Полъх на море и дъбов лист?
Под змиите на морето
вместо теб виждам
как страната умира по вина на душата ми.

Аз никога не пристъпих земята ѝ.

ОТСРОЧЕНОТО ВРЕМЕ

Идват сурови дни.
Отсроченото до второ нареждане време започва да се вижда на хоризонта.
Скоро трябва да затегнеш връзките на обувките си
и да подгониш кучетата обратно към дворовете в маршите*.
Защото вътрешностите на рибите се вледениха от вятъра.

славата ѝ на поетеса обаче, литературната критика трудно признава значението на нейната проза. Огромният принос в съвременната литература на нейните сборници с разкази “30-та година” (1961) и “Симултанно” (1972) и на единствения ѝ излязъл приживе роман “Малина” (1971) е признат едва в края на 70-те години. Ингеборг Бахман загива в пожар на 17 октомври 1973 г. в Рим.

Светлината на лупината мъждука слабо.
Твоят поглед оставя дия в мъглата:
отсроченото до второ нареждане време започва да се вижда на хоризонта.

Отсреща любимата ти потъва в пясъка,
той се качва върху разпиляната ѝ коса,
врязва се в думите ѝ,
заповядва ѝ да мълчи,
намира я смъртна
и копнееща раздяла
след всяка прегръдка.

Не се оглеждай.
Затегни връзките на обувките си.
Подгони кучетата обратно.
Хвърли рибите в морето.
Угаси лупината!

Идват сурови дни.

* **марши** - Земите около бреговете на Северно море и реките, които се вливат в него. Те потъват под водата, когато дойде приливът и се появяват отново при отлива. Пясъците са изключително меки и подвижни. Наоколо има селски къщи, защото тези земи са особено плодородни.

Бележки и превод
МАРИЯ ПОПОВА

ЛИТЕРАТУРНИ КОНКУРСИ

КОНКУРС ЗА ПЪТЕПИ „НЕПОЗНАТАТА БЪЛГАРИЯ”

За всички, които обичат пътешествията, приключенията, легендите, преданията и желаят да споделят впечатленията си от красивите и не толкова познати места в България Фондация „Д-р Щерев”, София Арт клуб „Херос”, Стара Загора НЧ „Даскал Петър Иванов”, гр. Стара Загора обявяват

Национален конкурс за пътеписи на тема „Неизвестната България”

1. Конкурсът е явен.

2. Право на участие имат всички, навършили 18-годишна възраст. Няма ограничения за горната възрастова граница и за броя на изпратените творби.

3. Пътеписът, разказът или преживяната история, придружени от минимум 5 и максимум 10 снимки, трябва да са авторски.

4. В творбата освен личните впечатления и преживявания на автора трябва да е включена информация за това къде се намира описаното място, да бъдат описани природни или културно-исторически забележителности, местни легенди, интересни личности, традиции, вярвания и обичаи.

5. Текстът да не надвишава обем 30 000 знака за произведение и да бъде написан на шрифт Times New Roman, големина 12.

6. Конкурсните творби се изпращат до **5 септември 2011 г.** като прикачен файл на имейл **konkurssz@abv.bg** като документ (doc файл) – написан на Microsoft Word с прикачени в него от 5 до 10 снимки. Снимките да бъдат в JPEG формат и не по-големи от 600 МБ (за снимка).

7. Не се приемат творби на хартиен носител.

8. Всяко произведение да бъде придружено от следната информация: име на автора, възраст, пощенски адрес, телефон и e-mail за контакти.

КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ

ИК“НОВАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ“ и вестник „КВАНТОВ ПРЕХОД“ - „РОДОВО ИМЕНИЕ“ ОБЯВЯВАТ **НАЦИОНАЛЕН ПОЕТИЧЕН КОНКУРС** „РОДЪТ,ЗЕМЯТА,ХОРАТА“

Начало - 1 март 2011 г.

Участници - всички възрастни с оригинални авторски стихове със съвременно звучене
Край на конкурса - **14 октомври 2011 г.**
ОБЯВЯВАНЕ НА НАГРАДЕНИТЕ - 24 октомври/ по случай VI-та годишнина от създаването на единствения вестник за духовна култура и екоземеделие в България/.Следете вестника и сайтовете.

Първа награда - годишен абонамент и издаване обща стихосбирка на първите трима в класацията
Втора награда - годишен абонамент за спечелилите 4,5 и 6 място плюс две емблематични книги от ИК“НОВАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ“

Поощрителни награди - самостоятелни поетични кътове за класираните на 7,8,9 и 10 място плюс годишен абонамент за вестника

Електронна пощ.кутия - rodimenie@abv.bg - за Алексия ТЕОДОРОВА
И kvantov_prehod@dir.bg
Вестник „РОДОВО ИМЕНИЕ“ - www.rodovo-imenie.org

КОНКУРС ЗА ХУМОР „КАУНЬ”

Община Хасково и “Ъкъдемия Каунь” обявяват **V международен хумористичен литературен конкурс „Каунь 2011“!**

Могат да участват автори, пишещи на български и сръбски език.

Осигурени са награди за проза – 500 лв., и за поезия – 500 лв.

Творбите да са на свободна тематика, като важен

е смехът в тях. Политиката е неприемлива, а сатирата – неконкурентна.

Няма ограничения за възраст, пол, цвят, ръст, възможности. Умоляват се автори без чувство за хумор да не се напъват...

Творбите ще бъдат оценявани от международно жури, съставено от хора, които си разбират от работата и си я гледат.

Съпътстващите награди се осигуряват от спонсори и се обявяват в деня на фестивала “Каунь 2011”, който се провежда в рамките на дните на град Хасково около 8 септември.

Творбите се приемат само в електронен вариант на адрес haskovskikaun@abv.bg до 24 часа на **10 август 2011 година**.

С творбите авторите да оставят адрес за обратна връзка.

Всеки автор има право да изпрати до 3 творби.

НАГРАДА „КУРАЖ” ЗА ПОЕТИЧНА КНИГА

В конкурса могат да участват съвременни автори с поетичен сборник, издаден през 2010 или 2011 година, с който авторът не е участвал в други конкурси.

Наградата е 1000 лева.

Провежда се и конкурс за СПЕЦИАЛНА НАГРАДА “КУРАЖ” за млад автор - до 35 години. Условието е същото - поетичен сборник, издаден през 2010 или 2011 година, с който авторът не е участвал в други конкурси.

Наградата е 600 лв.

Желаещите да участват в конкурса трябва да изпратят три екземпляра от сборника си **най-късно до 1 октомври 2011** година на адреса на редакцията:

София 1000, ул. “Христо Белчев” 8,
Съюз на инвалидите в България - За Национална литературна награда “Кураж”

ВИКТОР САМУИЛОВ

ЗАПАЗЕНО МЯСТО

Изнизвах се с годините безшумно.
Но звънна телефонът ми домашен:
„Ти завоюва място помежду ни!“ –
внезапно чух баш-майсторите в
бранша.

Събитие такова, както знаем,
след тържеството с писаните речи,
надлежно се закръгля с глас накрая:
„От нас – осанната, от теб –
гювеча!“

Та в ресторанта минахме към дело.
От масата ме гледаше сервилно
един сюрприз, изписан на табела:
„Запазено за Виктор Самуилов!“

Приятно беше. Не от алкохола.
И не от харча, сгърчил битието...
Сега мъдруваме с колегите: кого ли
да изкушим на свой ред с Reserve-то.

МЪДРЕЦ

Беше малко тъжно отначало,
сетне всички смешки отзвъняха.
Просто ми се беше насъбрало.
Неприятностите много бяха.

Дни наред, от някого обречен,
все се лутах в лабиринт от мъка.
Затова реших, изнервен вече
сам на себе си кураж да вдъхна.

Стискай зъби, казах си, вдигни се
над нещата и не се ядосвай.
Стиснах челюсти. Но тъй ги стиснах,
че един мъдрец това ми коства.

През май т. г. писателят, преводачът и сценаристът ВИКТОР САМУИЛОВ внезапно навърши 65 години. Като „безотговорен редактор“ на „Тримата глупаци“ това е поредната му безотговорна глупост. През 1989 г. варненското книгоиздателство даде прав път на сатиричната му книга „Ни Бог, ни дявол, ни муза“. Ликвидаторите на издателството и досега твърдят, че отсъствието на тези престижни вдъхновители на всяко творчество е

ГОЛЯМАТА СТЬПКА

С аверите бях за сърнели в Балкана.
За тебе - лъжѐ, ама честен кръст, ето:
не щеш ли, изникна пред нас истуканът
Голямата стъпка, митичният Йети!

Да рѣгнеш насреща му – тъпо е някак
с гѣбарска чекийка и с прѣчка лескова.
Да хукнеш назад със сѣрнелите в сака -
къде ти: нозете налети с олово.

А Йети се зѣби, слухти, врат изпружил.
Нащрек ни дѣржа цяла нощ тоя хахо.
За тебе - лъжѐ, но ти казвам: от ужас
двамина от нашите се... изтѣрваха.

На мен чак в зори ми се дѣрпна лайното,
щом Йети, пристѣпил с рѣмжене невнятно,
сѣрнелите взе, но дари ни живота.
А можеше, скѣпа, да бѣде обратно!

причината този културен институт да бъде заличен от духовната карта на България. Пак на сметката на Виктор Самуилов е записано на тази карта, че той е носител на наградата „П. Р. Славейков“ за цялостен принос в детската литература, на националната награда „К. Константинов“ и наградата на Международния център за югоизточна европейска литература за деца и юноши. На многая лета и награди!

ГОТИНО

На Манчо

Вчера – случи се тъй – бях засипан от лаври!...
Сред порой от възхвали към мене,
неусетно с таланта си спрях да се гавря –
взех и аз да се взимам за гений.

То не бяха шаради, премъдри шегички,
то не бяха сентенции даром,
то не беше възхита в очите на всички...
Абе, готино, мааму стара!

Тъй си легнах и тъй се събудих – нафукан.
Пейте! Пейте, плебеи, осанна!...
Сврях във влечките своито величие. Хукнах
да обрѣсна, така де, титана.

Ала в банята той ме обрѣсна. Срази ме,
щом избѣлва към мене без жалост:
- От великото, виждаш, до смешното има
само едно огледало!

Художник
Петър
Костов -
Отело

ПЕНСИОНИРАН ЛЪВ

Стига глупости! Аз - одѣртял?!
Одѣртяла е твойта баба!
С мен, мадам, и на днешния хал,
уверявам те, нема лабаво.

Още в жилите ври тая кръв.
Ти, мадам, недей да се чудиш,
но у мен (дай уше!) дреме лѣв.
Ами той ако се събуди...

С мен ще бѣдеш принцеса във храм.
И макар да ме мѣчи задух,
на рѣце бих те носил, мадам,
от лумбаго ако не страдах...

Как съм с кръвното? Има си хас –
заредил съм цял джоб илачи.
Бе, голяма съм работа аз!
Туй ли?... Слухово апаратче.

С него чувам досущ като змей.
Стар пергиш съм аз, откачалка.
Бе, голяма съм пенсия, ееей!...
Само... пенсията ми - малка.

ПЕТЪР КОСТОВ

ПОД СЕКРЕТ

Едно ме потиска
и хвърля в тревога:
туй, дето го искам,
го вече не мога.

СНЯГ

Невероятна чистота и белота,
но и измама:
където е била калта,
ще бѣде пак – и по-голяма!

ВАЛЕРИЙ ТОДОРОВ

ВАЛЕРИЗМИ

Пазарна икономика имаме
тогава, когато очакваме силни
играчи да се наложат на пазара, а
си го разпределят силови.

Трудейки се, маймуните са
станали хора; а с мързела си
ние компенсирате нарушеното
равновесие в природата.

Ако дълго време неуспешно се
опитваш да отключиш сърцето
на една жена, провери най-
после да не би да е с обратно
заклучване.

В приказките винаги най-
малкият брат печели златната
ябълка; в живота – останалите си
поделят наследството.

Ако не вземаш мерки приживе,
ще ти ги вземат след това.

Да си циник в живота, не
означава, че не го цениш.

ПСИХОТВОРЕН РЕВЕРАНС КЪМ ЗИГМУНД ФРОЙД*

Натрапчиви мисли
и неудовлетворение,
изтласкване,
трудна сублимация;

греховни помисли
за близко кръвосмешение –
пропадане
и дегенерация.
Петинг,
флирт и еманация;
фистинг,
после копулация;
лек спазъм
при проникновение -
оргазъм
и успокоение.
Бързата акселерация
ведно с духовна констипация
е показателен симптом:
за ментална деградация
с неопределена фиксация
и непреодолян синдром;
а всеобща констатация
е, че всяка една фротация
ставаща без пенетрация,
винаги води до фрустрация!
Неудовлетворението
перманентно,
което се получава
не е мистерия;

още от Сътворението
стопроцентно
постепенно преминава
в тежка хистерия.
Като „детски грях“
на младата
ни генерация
и първичен страх
от болката
при дефлорация;
наложителна протекция
след първа менструация,
а при първата ерекция –
боязън от кастрация.
При показатели невротични
на неврастения,
чрез свободни асоциации
анализ и хипноза ,
към резултати патологични:
идиопатия,
объркани халюцинации
и масова психоза!

* На 06.05.2011 г. се навършиха
155 години от рождението на
Зигмунд Фройд

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

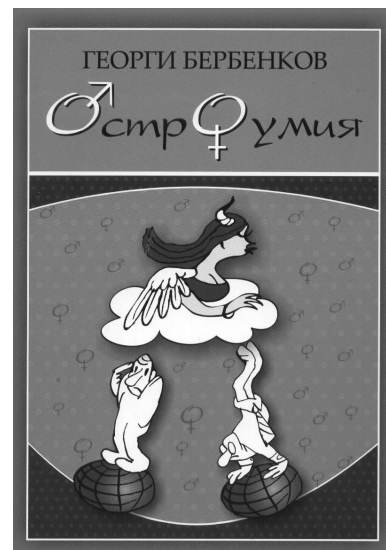
Ванилин Гавраилов, доц. Людмила Стоянова,

Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък
на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Позвънете АД

Георги Бербенков, *Остроумия*,
ИК Море, Варна, 2011 г.

ГЕОРГИ БЕРБЕНКОВ

Илюзиите са украсата на живота ни.

Предразсъдъкът е недонесче на
разсъдъка.

Да няма новини също е новина.

Върхове се постигат и при
покоряването на морски
дълбини.

Историята сама се пише.
Историците само я украсяват.

Колкото човек по-малко знае,
повече се страхува.

Човешко е да се греши, но не е
задължително.

Човек винаги иска повече,
отколкото може да даде.

Не е достатъчно само да се учиш.
Трябва и нещо да запомняш.

Не обещавай на другите това,
към което ти се стремиш.

месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. “Крали Марко” 11,
тел.: 052/639 374; 0885 210 890

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kilittera.ucoz.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна